

Gemeente Utrecht

TWEEDE BESTUURSRAPPORTAGE 2019

Colofon

Tweede bestuursrapportage 2019

Uitgave

Gemeente Utrecht

Informatie

Gemeente Utrecht

Bestuurs- en concernstaf

Financiën en Control

Postbus 16200

3500 CE Utrecht

www.utrecht.nl/begroting

finutrecht@utrecht.nl

Voorwoord

Raadsvoorstel 2019, nummer 76

Utrecht, 19 september 2019

Voor u ligt de Tweede Bestuursrapportage 2019 van de gemeente Utrecht. Met deze bestuursrapportage informeren wij u over de verwachte afwijkingen per 1 juli 2019 in de uitvoering van de beleidsvoornemens, zoals opgenomen in de door uw gemeenteraad vastgestelde Programmabegroting 2019. In de Voorjaarsnota 2019 hebben wij al gerapporteerd over de verwachte stand per 1 april 2019.

In deze bestuursrapportage gaan wij in op de stand van zaken per programma, waarbij wij onder andere aangeven welke afwijkingen wij verwachten voor 2019. Verder geven wij inzicht in de stand van zaken van de uitvoering van grote investeringsprojecten, de grondexploitaties en de bedrijfsvoering van de gemeente Utrecht.

De secretaris
G. Haanen

De burgemeester
J.H.C. van Zanen

Inhoudsopgave

Majeure ontwikkelingen per 1 juli 2019	7
Rapportage per programma.....	7
Investerings	17
Peilstok Stedelijke Ontwikkeling	25
Actuele ontwikkelingen woningmarkt	25
Grondexploitaties.....	27
Investeringsimpuls Ruimtelijke Strategie Utrecht	32
Bedrijfsvoeringsinformatie	35
Bijsturingsvoorstellen	37
Bijsturingsvoorstellen per programma	37
Bijlagen	41

Majeure ontwikkelingen per 1 juli 2019

Rapportage per programma

In onderstaande tabel laten wij per programma de verwachte uitkomst per 31 december 2019 zien. Opgenomen zijn de financiële afwijkingen groter dan 0,5 miljoen euro of groter dan 10% van het totale programmabudget toe. Dit lichten we vervolgens per onderdeel toe, waarbij we een ondergrens van 0,1 miljoen euro hebben gehanteerd.

De afwijkingen ten opzichte van de actuele Begroting 2019 (waarin dus de besluitvorming over de Eerste Bestuursrapportage 2019 en de Voorjaarsnota 2019, met uitzondering van de amendementen, is verwerkt) leiden tot het verwachte resultaat bij de Verantwoording 2019. Dit beeld is exclusief bestedings- en dekkingsvoorstellen en exclusief de grondexploitaties.

Het verwachte resultaat van de grondexploitaties lichten wij in het hoofdstuk peilstok grondexploitatie toe.

Programma	verwacht rekening- resultaat
Bewoners en bestuur	-350
Stedelijke ontwikkeling	6.000
Duurzaamheid	5.000
Bereikbaarheid	0
Openbare ruimte en groen	-100
Economie	-
Werk en Inkomen	800
Onderwijs	-
Maatschappelijke ondersteuning	-
Jeugd	2.000
Volksgezondheid	250
Veiligheid	-950
Cultuur	300
Sport	600
Vastgoed	-2.400
Algemene middelen en onvoorzien	2.689
Overhead	-1.400
Totaal	12.439

Het verwachte rekeningresultaat 2019 bedraagt 12,4 miljoen euro. Voor het grootste deel bestaat dit resultaat uit incidentele voordelen, onder andere door vertraging bij de uitvoering van projecten. Daartegenover staan enkele nadelige resultaten, die naar verwachting structureel doorwerken. Een omvangrijke negatieve post, het effect van de onderbesteding van het Rijk in 2019 op de gemeentefondsuitkering, is nog niet in dit beeld verwerkt. Bij de uitvoering van (investerings) projecten is merkbaar dat de markt gespannen is. Dat komt tot uitdrukking in de aanneemsommen en ook in het op peil houden van de nodige ambtelijke capaciteit van projectleiders en ingenieurs. Uit de peilstok grondexploitaties blijkt een beheerst beeld. Vertragingen bij de start van woningbouwprojecten kunnen op termijn het financiële beeld beïnvloeden.

Bewoners en Bestuur

x € 1.000

Omschrijving	verwacht rekening- resultaat	Incidenteel/ structureel
Verkiezingen	-350	I
Totaal	-350	

Verkiezingen

2019 is een bijzonder jaar met drie verkiezingen: De gecombineerde Provinciale Staten en waterschap verkiezing in maart en de Europese Verkiezing in mei. De egaliseringsreserve verkiezingen die in een verkiezingsjaar wordt gebruikt voor de dekking van de kosten is uitgeput. Het structurele budget per verkiezing was ontoereikend, het tekort bedraagt 0,2 miljoen euro per verkiezing. Bij de voorjaarsnota 2019 is hiervoor structureel 0,2 miljoen euro beschikbaar gesteld. Dit zorgt ervoor het budget meerjarig toereikend is. In 2019 verwachten we echter nog een tekort.

Stedelijke Ontwikkeling

x € 1.000

Omschrijving	verwacht rekening- resultaat	Incidenteel /structureel
Erfpacht	3.000	I
Aanbesteding geluidswal Woerden	3.000	I
Totaal	6.000	

Erfpacht

In de Voorjaarsnota 2019 is voor het jaar 2019 een incidentele opbrengst op de Conversieregeling Erfpacht 2017 opgenomen voor een bedrag van 15,6 miljoen euro. Dit is de geraamde netto opbrengst 2019 (18,3 miljoen euro), verlaagd met de structureel in de begroting opgenomen opbrengst voor conversies en bestemmingswijzigingen erfpachten van 2,7 miljoen euro. Daarmee is de begrotingsopgave voor dit product voor 2019 behaald.

Op basis van de huidige verzoeken tot conversie van bestaande erfpachtrechten en afdrachten van economische meerwaarde als gevolg van bestemmingswijzigingen binnen erfpachtcontracten is het reëel om uit te gaan van een positief incidenteel resultaat van 3 miljoen euro.

Geluidswal

De aanbesteding van de geluidswal Woerden (verlenging geluidswal Veldhuizen) kent een gunstig resultaat. Als gevolg daarvan kan, bij de verantwoording, de ingestelde bestemmingsreserve vrijvallen en worden opgeheven.

Duurzaamheid

x € 1.000

Omschrijving	verwacht rekening- resultaat	Incidenteel /structureel
Bodem / ondergrond	5.000	I
Totaal	5.000	

Ondergrond

Wij verwachten een onderbesteding van circa 5 miljoen euro op de incidentele budgetten voor met name de projecten Nedereindseplas en Griftpark. De werkzaamheden van de Nedereindse Plas zullen eind dit jaar starten, terwijl de middelen in drie gelijke delen van 2018 t/m 2020 door het Rijk beschikbaar zijn gesteld. Voor het Griftpark geldt dat de uitkomsten van het onderzoek Bestparc bepalend zijn voor de

vervangingsinvesteringen Griftpark (1,462 miljoen euro). Dit onderzoek loopt nog in 2019. Bij de Jaarstukken 2019 zullen wij een voorstel doen om de niet bestede gelden over te hevelen naar 2020.

Bereikbaarheid

x € 1.000		
Omschrijving	verwacht rekening- resultaat	Incidenteel /structureel
Parkeermaatregelen autoparkeren	300	I
Parkeermaatregelen fietsparkeren	450	I
Verwachte lagere onttrekking reserve parkeerexploitatie	-750	I
Totaal	0	

We verwachten in de parkeerexploitatie een positief saldo van 0,5 miljoen euro te realiseren: 0,3 miljoen euro op autoparkeren en 0,45 miljoen euro op fietsparkeren. Hiermee valt de onttrekking aan de reserve parkeerexploitatie 0,75 miljoen euro lager uit.

De reserve parkeerexploitatie is een egaliseringsreserve en bestemd om schommelingen in de exploitatie op te vangen. In 2019 hebben wij een onttrekking aan deze parkeerreserve begroot in verband met de verwachte aanloopverliezen parkeergarage Croeselaan. Als gevolg van andere incidentele meevallers kan de werkelijke onttrekking ondanks dit aanloopverlies lager zijn.

Uitvoeren maatregelen autoparkeren

Op basis van de realisatiecijfers tot en met juli verwachten we voor kort parkeren geen majeure afwijking ten opzichte van de begrote baten. Het verwachte resultaat van 0,3 miljoen euro op autoparkeren kan vervolgens als volgt worden uitgesplitst:

- Door het nog niet opheffen van alle 100 parkeerplekken binnenstad valt een deel van de financiële compensatie in 2019 vrij. Bij de Voorjaarsnota 2016 is voorgenomen om 100 parkeerplaatsen in de binnenstad op te heffen. Voor het compenseren van de gedeerde inkomsten zijn financiële middelen beschikbaar gesteld. Er zijn in 2019 11 parkeerplaatsen daadwerkelijk opgeheven. De vrijval hierdoor bedraagt 0,27 miljoen euro (Voordelig).
- De incidentele baten van de P+R garages zijn hoger vanwege meer verkochte combikaarten en parkeerkaarten. Hier tegenover staan hogere vervoerskosten van de vervoersmaatschappijen. Per saldo is het verwachte resultaat 0,105 miljoen euro (Voordelig).
- Voor een aantal parkeerprojecten vallen de kosten deels in 2020 waardoor we in 2019 incidentele lagere uitgaven verwachten: 0,225 miljoen euro (Voordelig).
- We verwachten in 2019 hogere aanloopverliezen voor de parkeergarage Croeselaan. In de meerjarenraming parkeerexploitatie is een verwacht financieel voordeel verwerkt als gevolg van de lagere kapitaallasten voor de parkeergarage Croeselaan (zie rapportage grote projecten, bouw parkeergarage Croeselaan). Ondanks dit voordeel verwachten we hogere aanloopverliezen door achterblijvende inkomsten als gevolg van onvoorziene vertragingen in het starten en inregelen van de exploitatie van de parkeergarage Croeselaan. Per saldo verwachten wij hogere aanloopverliezen in 2019 voor een bedrag van 0,3 miljoen euro (Nadelig).

Uitvoeren maatregelen fietsparkeren

Het verwachte resultaat op fietsparkeren van 0,45 miljoen euro kan als volgt worden uitgesplitst:

- De uitgaven van fietsparkeerprojecten vallen lager uit doordat de inzet van fietscoaches later is gestart dan verwacht en doordat een aantal kleine projecten efficiënter is uitgevoerd. Het verwachte resultaat is 0,7 miljoen euro (Voordelig).
- De verhuizing van het huidige fietsdepot zal later plaatsvinden dan de oorspronkelijke planning, omdat het vinden van een alternatieve locatie lastig blijkt. De begrote verhuiskosten schuiven daarom ook door: 0,2 miljoen euro (Voordelig).
- De kosten van herinrichting van de fietsenstalling Vleutenseweg zijn naar verwachting hoger dan begroot: 0,1 miljoen euro (Nadelig).
- Wij verwachten een nadeel op de begrote eigenaarslasten van de stationsstallingen van circa 0,35 miljoen euro (Nadelig).

Openbare ruimte en groen

x 1.000 euro

Omschrijving	verwacht rekening- resultaat	Incidenteel/ structureel
Het afval- en hemelwater wordt veilig en milieuvriendelijk ingezameld en de oppervlaktekwaliteit voldoet aan de doelstellingen	200	I
Handhaven algemene regelgeving en voorschriften vergunningen	-300	I
Totaal	-100	

1.2 Rioolheffing (BghU)

Wij verwachten een voordeel van 0,2 miljoen euro op de baten in 2019 door een sterkere stijging van het aantal betalende rioolheffing.

2.1 Reclame in de openbare ruimte

In 2018 is er een tweetal aanbestedingen geweest voor plaatsing van reclame in de openbare ruimte; de haltevoorzieningen en losstaande reclamevitruines alsmede de reclamemast langs de A2.

De plaatsing van de eerste haltevoorzieningen is in 2018 gestart en is in 2019 verder gefaseerd uitgevoerd. In de transitieperiode van de oude naar de nieuwe exploitant zijn er tijdelijk verminderde exploitatiemogelijkheden en inkomsten tot gevolg. Daardoor blijven de inkomsten voor 2019 achter.

De oplevering van de reclamemast langs de A2 (model bijenhotel) zal naar verwachting in het vierde kwartaal van 2019 plaatsvinden. Dit hangt samen met de aanleg van de elektriciteitsvoorziening. Door een latere eindoplevering blijven de inkomsten voor 2019 achter.

Naar verwachting zal er voor beide aanbestedingen in 2019 in totaal 0,300 miljoen euro minder aan inkomsten binnen komen dan begroot.

Economie

Er wordt geen majeure afwijking verwacht.

Werk en Inkomen

x € 1.000

Omschrijving	verwacht rekening- resultaat	Incidenteel/ structureel
Sociale werkvoorziening	500	I
Elke Utrechter... bijstandsuitkering	200	I
Armoedebestrijding	800	I
Diverse doelstellingen (apparaat)	-700	I
Totaal	800	

Sociale werkvoorziening

Op basis van de meicirculaire gemeentefonds 2019, de uitstroom uit de Wsw over het eerste half jaar en de aan UW afgegeven subsidiebeschikking verwachten we nu een onderbesteding van 0,5 miljoen euro. Aan de andere kant is op basis van de realisatie over het eerste half jaar het behalen van de begroting door UW nog onzeker. Een eventuele aanvullende Wsw-subsidie kan het daadwerkelijke rekeningresultaat daarom nog drukken.

Elke Utrechter die daar recht op heeft ontvangt een bijstandsuitkering

We verwachten op basis van de huidige inzichten (en de verwachte ontwikkeling van het aantal uitkeringsgerechtigden) een tekort op het Inkomensdeel (BUIG) van 2,7 miljoen euro. In het programma Algemene Middelen staat een stelpost van 3 miljoen euro begroot voor de tekorten op de bijstand. We stellen bij de 3e (Technische) begrotingswijziging voor dit bedrag over te hevelen naar programma Werk en Inkomen.

Per saldo prognosticeren we 0,2 miljoen euro beter resultaat dan in de Voorjaarsnota 2019 is verwerkt.

Het verwachte tekort blijft onder eigen risico grens van de vangnetregeling, waardoor de gemeente Utrecht niet in aanmerking komt voor de vangnetregeling. Ook is in deze prognose nog geen rekening gehouden met een eventuele compensatie vanuit de rechtszaak over BUIG beschikking 2015.

Armoedebestrijding

We verwachten een onderbesteding van 0,8 miljoen euro bij het armoedebeleid. Voor het U-pasgebruik wordt een onderbesteding van 0,6 miljoen euro verwacht. We nemen maatregelen om het U-pasgebruik verder te stimuleren, zoals het verhogen van enkele bijdragen. Daarnaast zien we een lager aantal aanvragen bijzondere bijstand, hier houden we rekening met een incidenteel voordeel van 0,2 miljoen euro.

Diverse doelstellingen (apparaat)

Er wordt een tekort voor bestedings- en dekkingsvoorstellen verwacht van 0,7 miljoen euro op de apparaatskosten. Dit zit met name op de formatie van informatie- en procesmanagement. Het betreft hier onder andere om vervanging door ziekte, maar ook projecten voor invoering van het zaak-systeem. Er zijn erg veel ontwikkelingen binnen Werk en Inkomen die capaciteit vragen, dat zorgt ervoor dat er weinig ruimte is in dit jaar om de kosten op te vangen.

Onderwijs

Er wordt geen majeure afwijking verwacht

Maatschappelijke Ondersteuning

Er wordt geen majeure afwijking verwacht

Jeugd

Omschrijving	verwacht rekening- resultaat	Incidenteel/ structureel
Jeugdzorg	2.000	I
Totaal	2.000	

x € 1.000

Jeugdzorg

Bij de meicirculaire is een extra bijdrage toegekend in verband met knelpunten in de Jeugdzorg, voor de jaren 2019 tot en met 2021. Samen met nog enkele mutaties (bijvoorbeeld actualisatie budget voogdij en 18+) betekent dit dat er voor Utrecht in 2019 9 miljoen euro meer beschikbaar is dan waar rekening mee gehouden was. Voor 2020 en 2021 gaat het in beide jaren om 8,4 miljoen euro.

Bij de Voorjaarsnota 2018 is 4 miljoen euro budget toegevoegd aan het budget Jeugd. Hiervan hebben we bij de Voorjaarsnota 2019 2 miljoen euro laten terugvloeien. We stellen voor ook de resterende 2 miljoen euro terug te laten vloeien naar de algemene middelen. Voor de jaren 2020 en 2021 stellen we voor de volledige 4 miljoen euro te laten terugvloeien. Dit wordt meegenomen in de maatregel Begroting in balans.

De extra middelen zetten we in om de transformatie van het sociaal domein te bespoedigen en soepel te laten verlopen in de sociale basis, basiszorg en aanvullende zorg. Aangezien de middelen 2019 relatief

laat in het jaar beschikbaar komen, kunnen niet alle middelen in het lopende jaar ingezet worden. Bij de bestedings- en dekkingsvoorstellen doen we daarom een voorstel om de middelen door te schuiven voor inzet in komende jaren voor de transformatie van het sociaal domein.

Volksgezondheid

x € 1.000

Omschrijving	verwacht rekening- resultaat	Incidenteel /structureel
Handhaving IKO	250	I
Totaal	250	

Handhaving Inspectie Kinderopvang (IKO)

De nieuwe wet Kinderopvang vereist een hogere kindratio (aantal personeelsleden ten opzichte van aantal kinderen). Het voldoen aan de nieuwe normen door de kinderdagopvanglocaties is niet altijd op orde. Wij zien dan ook een forse toename van het aantal handhavingstrajecten en als gevolg daarvan het aantal opgelegde boetes. Hierop lopen nog juridische trajecten. Als de Inspectie telkens in het gelijk gesteld wordt (en indien dat in 2019 bekend is) zullen de baten circa 0,8 miljoen euro bedragen. Voor nu is er in prognoses rekening gehouden met 0,25 miljoen euro, waartegenover deels lasten staan vanwege extra ingezette capaciteit.

Veiligheid

x € 1.000

Omschrijving	verwacht rekening- resultaat	Incidenteel /structureel
Nafase schietincident 24 oktoberplein	-950	I
Totaal	-950	

Nafase schietincident 18 maart

Op 26 maart jl. hebben we het Plan van Aanpak "Nafase schietincident 24 oktoberplein" vastgesteld. Dit plan bestaat uit de deelthema's Nazorg, Herdenken, Communicatie, Onderzoek en evaluatie. Over de Nafase is de gemeenteraad onder andere door middel van raadsbrieven en in een Raadsinformatiebijeenkomst geïnformeerd. Er is door ons een werkbegroting 'Nafase' opgesteld; de totale kosten voor de Nafase zijn begroot op 950.000 euro. In de programmabegroting 2019 zijn hiervoor geen middelen gereserveerd.

Cultuur

x € 1.000

Omschrijving	verwacht rekening- resultaat	Incidenteel /structureel
Culturele voorzieningen Leidsche Rijn	300	I
Totaal	300	

Culturele voorzieningen Leidsche Rijn

Er is sprake van een incidentele onderbesteding op het budget van culturele voorziening Leidsche Rijn omdat een deel van de programmering (Showman's Fair, 150.000 euro) geen doorgang heeft gevonden en een deel van de programmering Berlijnplein nog niet is ingevuld (150.000 euro).

Sport

x € 1.000

Omschrijving	verwacht rekening- resultaat	Incidenteel /structureel
Binnenaccomodaties	200	I
Zwembaden	400	I/S
Totaal	600	

Sport

Wij verwachten bij de binnen accommodaties 0,2 miljoen euro hogere baten als gevolg van een hogere bezettingsgraad en bij de zwembaden 0,4 miljoen euro hogere baten door hogere bezoekersaantallen. Bij de zwembaden is het structurele voordeel hiervan (0,3 miljoen euro) meegenomen in de voorstellen voor Begroting in balans.

Gemeentelijk Vastgoed

x € 1.000

Omschrijving	verwacht rekening- resultaat	Incidenteel /structureel
Leegstand	-900	I/S
Oninbare debiteuren en calamiteiten	-600	I/S
Bedrijfsvoeringskosten	-900	I/S
Totaal	-2.400	

Vastgoed

Zoals aangegeven in het Meerjaren perspectief Utrechts Vastgoed (MPUV) 2019 is er binnen het programma Vastgoed op dit moment geen financiële ruimte om tijdens het jaar veranderende omstandigheden op te vangen. Wij voorzien dat er ook in 2019 een aantal tekorten ontstaan. Allereerst verwachten we een tekort van ongeveer 0,9 miljoen euro door leegstand. Het grootste deel hiervan ontstaat doordat er in een aantal panden verbouwd wordt en omdat er door beleidsvelden gevraagd is om specifieke panden vrij te houden voor toekomstige invulling. Daarnaast zijn er faillissementen, oninbare debiteuren en anderen calamiteiten in 2019 die voor extra kosten zorgen van naar verwachting 0,6 miljoen euro.

Tot slot verwachten wij een overschrijding van ongeveer 0,9 miljoen euro op de bedrijfsvoeringskosten bij de Utrechtse Vastgoed Organisatie die grotendeels ten laste van het programma Vastgoed komen. Deze overschrijding ontstaat vooral doordat er meer personele kosten worden gemaakt dan begroot om alle opdrachten te kunnen uitvoeren. De reden hiervoor ligt voornamelijk in moeizame (tijdelijke en permanente) vervanging van eigen personeel door personeel in dienst van de gemeente, waardoor inhuur noodzakelijk is. De oorzaak hiervan ligt vooral in de huidige conjuncturele beweging en de gevolgen die dit heeft om personeel aan de gemeente te binden en de uurtarieven bij inhuur.

Algemene middelen en onvoorzien

x € 1.000

Omschrijving	verwacht rekening- resultaat	Incidenteel /structureel
Onroerende zaakbelasting (OZB)	2.346	I
Bijdrage aan de BghU	-187	S
Dividend BNG en Vitens	1.130	I
Rente / financieringsresultaat	-600	I
Doorwerking onderuitputting Rijksbegroting 2019	PM	I
Totaal	2.689	

Onroerende zaakbelasting

De prognose van de opbrengst van de OZB laat een positief resultaat van 2,346 miljoen euro zien. Het resultaat voor 2016 komt 1,6 miljoen euro hoger uit dan begroot, als gevolg van hogere opbrengsten voor niet-woningen. Het areaal niet-woningen is meer toegenomen dan begroot. Daarnaast is er sprake van een hogere waardestijging dan waarop bij de tariefberekening is gebaseerd en is er minder leegstand, waardoor meer aanslagen voor de gebruikersheffing konden worden opgelegd. Het (nagekomen) resultaat uit het belastingjaar 2018 is 0,746 miljoen euro positief. Dit bedrag is het resultaat van een extra opbrengst uit woningen (0,258 miljoen euro) en niet-woningen (0,488 miljoen euro). Dat resultaat voor 2017 is 0,244 miljoen euro positief (0,093 miljoen euro woningen en 0,151 miljoen euro niet-woningen).

Hogere bijdrage BghU 2019

De BghU heeft een begrotingswijziging 2019 voorgesteld die ertoe leidt dat er voor 2019 een beperkte overschrijding is ten opzichte van de eerder begrote bijdrage van de gemeente. De begrotingswijziging 2019 is noodzakelijk vanwege ontwikkelingen op een drietal gebieden.

1. De personele lasten stijgen als gevolg van loon- en prijscompensatie waarbij bij het vaststellen van de meerjarenbegroting nog geen rekening is gehouden.
2. De materiële lasten stijgen doordat de met name bij de ICT middelen die de BghU afneemt sprake is van (aanzienlijke) prijsindexaties.
3. De invorderingsopbrengsten zijn de wettelijke vergoedingen die de BghU ontvangt bij de dwanginvordering (aanmaningskosten en dwangbevelkosten). Doordat er minder vaak overgegaan wordt tot dwanginvordering nemen deze kosten en daarmee de inkomsten af. De invorderingsopbrengsten verminderen de deelnemersbijdragen.

Vanaf 2020 is de meerjarenbegroting structureel sluitend.

Als deze begrotingswijziging in het najaar 2019, door het bestuur van de BghU, wordt vastgesteld leidt dit tot een hogere bijdrage voor de deelnemers. Voor de gemeente Utrecht is dit naar verwachting 0,187 miljoen euro.

Dividend BNG en Vitens

Met betrekking tot dividend wordt voor 2019 per saldo een voordeel van 1,13 miljoen euro voorzien.

Dit voordeel is als volgt opgebouwd:

Voordeel:

- 1,27 miljoen euro voordeel op dividend BNG Bank. Vanwege goede vooruitzichten was de dividendraming voor BNG Bank bij de Voorjaarsnota 2019 al structureel verhoogd van 0,45 miljoen euro naar 0,9 miljoen euro. Als gevolg van een positief jaarresultaat en een in vergelijking met vorige jaren hoger uitkeringspercentage bedroeg de winstuitkering over 2018 2,17 miljoen euro.

Nadeel:

- 0,14 miljoen euro nadeel op dividend Vitens. Vanwege verslechterde vooruitzichten en aanscherping van haar dividendbeleid was de dividendraming voor Vitens bij de Voorjaarsnota 2019 al verlaagd van 0,8 miljoen euro naar 0,4 miljoen euro. De winstuitkering over 2018 bedroeg echter slechts 0,26 miljoen euro.

Rente/financieringsresultaat

Op het financieringsresultaat wordt voor 2019 per saldo een nadeel van 0,6 miljoen euro voorzien.

Dit voordeel is als volgt opgebouwd:

Voordelen:

- 1,45 miljoen euro voordeel op rentelasten uit kortlopende financiering vanwege gunstige marktomstandigheden (negatieve rente);
- 0,58 miljoen euro voordeel op rentelasten met betrekking tot langlopende financiering.

Nadelen:

- 2,47 miljoen euro nadeel op intern toegerekende rente. Dit wordt vooral veroorzaakt doordat de boekwaarden van posten waaraan rente wordt toegerekend of waarover rente wordt vergoed afwijken van de raming. Deze afwijking bedroeg circa 119 miljoen euro en zat met name in:
 - Een lagere boekwaarde aan reguliere activa: circa 13 miljoen euro;
 - Een lagere boekwaarde aan onderhanden werken voor grondexploitaties: circa 66 miljoen euro en

- Een circa 40 miljoen euro hogere boekwaarde aan vaste activa reserves. Over deze post wordt rente vergoed.
- 0,2 miljoen euro minder verwachte rentebaten vanwege lager dan geraamd beroep op verstrekte kredietovereenkomsten en contractuele renteaanpassing.

Doorwerking onderuitputting Rijksbegroting 2019

In de meicirculaire kondigen de beheerders van het gemeentefonds een onderbesteding aan op de Rijksbegroting. Door de trap op- trap af methode leidt een onderbesteding bij het rijk tot een dito verlaging van het gemeentefonds. Het bedrag van deze verlaging is nog niet in de meicirculaire opgenomen. Op basis van aannames kan worden ingeschat dat het gaat om een bedrag van circa 11 miljoen euro, dat echter deels wordt gecompenseerd door positieve bijstellingen

Overhead

x € 1.000		
Omschrijving	verwacht rekening- resultaat	Incidenteel/ structureel
HRM	-320	I
Groei IB	-300	I
Bestuursondersteuning	-300	I
Inhuur	-450	I
diverse	-30	I
Totaal	-1.400	

Concern overhead (BCS en IB)

De verwachting is dat het budget van het programma Overhead met 1,4 miljoen euro zal worden overschreden. Dit negatieve resultaat is toe te schrijven aan:

- Een verwacht tekort op de HRM budgetten van 0,320 miljoen euro. Dit wordt voor 0,220 miljoen euro veroorzaakt door noodzakelijke projecten en aanbestedingen, die niet vertraagd kunnen worden, om de rechtmatigheid van de organisatie te kunnen borgen. De resterende 0,1 miljoen euro overschrijding wordt veroorzaakt door onder andere ziekteverzuim.
- Een incidenteel nadeel op het budget van Interne Bedrijven van 0,3 miljoen euro omdat de groei van de organisatie in 2019 meer vergt van de overhead dan er in 2019 aan budget beschikbaar is gesteld. Vanaf 2020 is dit tekort weggewerkt.
- Een overschrijding op de personeelsbudgetten bij de afdeling Bestuursondersteuning van 0,300 miljoen euro. Deze wordt veroorzaakt door extra inhuurcapaciteit in verband met ziektevervanging (gedeeltelijk gedekt door een reservering voor deze kosten) en in verband met begeleiding naar een gezond en optimaal functionerend bestuurssecretariaat.
- Een negatief resultaat vanwege inhuur van personeel van 0,450 miljoen euro. Deze externe capaciteit wordt ingezet voor een interim themadirecteur, de projectleiding sturing versterking bedrijfsvoering, de expertise op het gebied van strategische personeelsplanning en voor het project Begroting in Balans.

Investerings

Grote investeringsprojecten 2019

In deze paragraaf bespreken we de ontwikkelingen bij grote investeringsprojecten. Als criterium geldt een door uw gemeenteraad beschikbaar gesteld krediet van 10 miljoen euro of meer, een lange looptijd, de mate van complexiteit en het risicoprofiel.

Programma Stedelijke Ontwikkeling

Project	Startjaar	Geautoriseerde uitgaven	Prognose uitgaven einde project	Project gereed in jaar...	x € 1.000 Verwachte wijzigingen in geld of planning
Bouw parkeergarage Jaarbeursplein (Croeselaan)	2015	49.150	44.150	2019	ja, (zie toelichting)
Parkeergarage en P&R Berlijnplein	2018	17.820	17.820	2020	n.v.t.

Bouw parkeergarage Jaarbeursplein

De parkeergarage onder het Jaarbeursplein (parkeergarage Croeselaan), het bovenliggende plein en de aanrijdroute via de Croeselaan zijn eind 2018 in gebruik genomen. Op dit moment wordt de oplevering van de parkeergarage met de aannemer afgerond. Wij verwachten dat de uitgaven voor het project minimaal 5 miljoen euro lager zijn dan het beschikbaar gestelde krediet. De lagere kapitaallasten parkeergarage Croeselaan zijn verwerkt in de meerjarenraming van de parkeerexploitatie. De definitieve financiële afwikkeling van het project vindt naar verwachting in de tweede helft van 2019 plaats.

Parkeergarages en P&R Berlijnplein

De bouw van de parkeergarage start in augustus 2019. De geplande oplevering is in september 2020. We verwachten de opdracht binnen het geautoriseerde bedrag te kunnen realiseren. De parkeergarage wordt na realisatie door de Utrechtse Vastgoedorganisatie (UVO) in eigendom en beheer genomen.

Programma Bereikbaarheid

Project	Startjaar	Geautoriseerde uitgaven	Prognose uitgaven einde project	x € 1.000 Project gereed in jaar...
De Uithoflijn onderbouw en omgeving (incl. herinrichting straten, Cranenborgh)	2006	139.061	129.936	2019
Hoofdfietsroutes incl. filevrij aanvullend	2014	25.181	254.181	2020
Dafne Schippersbrug	2013	18.462	18.462	2020
Busbaan Dichterswijk (Z90), incl maatregelen auto en langzaam verkeer (fietsonderdoorgang)	2011	31.137	34.337	2021
busbaan Transwijk (Z80)- exclusief A2 Zuidradiaal	2011	69.002	65.802	2020
Integrale aanpak NRU	2012	45.100	45.100	2028
Westelijke stadsboulevard	2016	6.100	6.100	2022

Uitvoeren visie Kanaalstraat en Amsterdamsestraatweg	2019	3.267	3.267	2022
--	------	-------	-------	------

De bedragen in bovenstaande tabel betreffen de geautoriseerde uitgaven. Voor de projecten Integrale aanpak NRU, Westelijke Stadsboulevard en Uitvoeren visie Kanaalstraat en Amsterdamse Straatweg zijn nog aanvullende bedragen beschikbaar binnen het Meerjarenprogramma Bereikbaarheid (MPB) voor de uitvoering. Zie de toelichting per project hieronder.

Uithoflijn Onderbouw

Mijlpalen/planning

Samen met de provincie Utrecht leggen wij een trambaan aan tussen Utrecht Centraal en Utrecht Science Park De Uithof. De aanleg van de bovenbouw van deze Uithoflijn is afgerond en momenteel worden test- en opleidingsritten gereden door U-OV. De inpassing van de trambaan in de omgeving is nagenoeg helemaal gereed. Wat voor de onderbouw nog resteert is de herinrichting van de kruising van de Vaartsestraat met de Bleekstraat en de aanleg van een calamiteitenpad over de Oosterspoorbaan Zuid. De planning is dat in de tweede helft van 2019 de lijn in gebruik genomen kan worden. Per kwartaal wordt u met een uitgebreidere rapportage geïnformeerd over de voortgang van de Uithoflijn.

Financieel

Voor de aanleg van de onderbouw en de herinrichting van de omgeving door de gemeente zijn verschillende uitvoeringsovereenkomsten opgesteld. De gemeentelijke kosten worden jaarlijks bij de provincie gedeclareerd. De budgetten maken deel uit van het (gezamenlijk) project Uithoflijn en het verwachte overschot van 9,125 miljoen euro op de onderbouw maakt onderdeel uit van de totale projectscope (als bijdrage in de realisatie traminfrastructuur) en wordt conform eerdere besluitvorming daarbinnen ingezet.

Op basis van afspraken met de provincie hebben beide opdrachtgevers extra middelen beschikbaar gesteld, vastgelegd in een Allonge op de Bestuursovereenkomst, voor een totaal van 84 miljoen euro. De gemeente draagt hier 25 miljoen euro aan bij en levert daarmee ook een bijdrage voor het realiseren van de traminfrastructuur. Op die middelen is eind kwartaal 1 een positief resultaat van 9 miljoen euro gemeld (prognose eindresultaat). Een deel van dit resultaat is nodig om de periode te overbruggen tot tram 22 volledig in gebruik is en lijn 12 wordt beëindigd. De bestuurlijke planning is dat de tram op 15 december 2019 in gebruik wordt genomen.

Door middel van de kwartaalrapportages WTVS Uithoflijn wordt u geïnformeerd over de financiële voortgang van de Uithoflijn.

Met de Provincie Utrecht worden definitieve afspraken gemaakt over beheer en beheerkosten van het uithoflijntracé. In het accres voor areaaluitbreiding is conform eerdere afspraken voorzien in dekking van meerkosten voor zover het de reguliere taken van de gemeente betreft (Stadsbedrijven). De uitkomst van afspraken met de provincie en de daarbij behorende definitieve kosten zijn nog niet bekend, uitgangspunt is dekking binnen budget.

Hoofdfietsroutes

Mijlpalen/Planning

De top 5 fietsroutes die in het kader van dit project zijn aangepakt zijn vrijwel geheel uitgevoerd. Er worden nog kleine werkzaamheden uitgevoerd aan het hoofdfietsnetwerk zoals het weghalen van obstakels en verbeteren van bochtstralen en aantakkingen. De naam van dit project wordt dan ook in het volgende MPB aangepast in Flexibel fonds fietsknelpunten.

Financieel

De uitvoering wordt afgerond in 2020 en past binnen het budget van 25,181 miljoen euro. Er resteert nog een budget van 1 miljoen euro. In dit krediet is het bedrag flexibel fonds fietsroutes uit de voorjaarsnota 2018 van 0,4 miljoen euro opgenomen, omdat de werkzaamheden van de projecten in het verlengde van elkaar liggen.

Dafne Schippersbrug (voorheen fietsbrug over het Amsterdam Rijnkanaal)

Mijlpalen/planning

Voor dit project resteren nog een paar punten voordat volledige afronding kan plaatsvinden. De werkzaamheden voor de aanvaarbescherming van de brugpyloon aan de Oog in Al-zijde zijn gestart en worden dit jaar afgerond.

Financieel

Met de kosten van de nog te realiseren aanvaarbescherming aan de oostzijde van het Kanaal is rekening gehouden, evenals met een aantal nog noodzakelijke uitgaven zoals de nog lopende juridische procedure met de aannemer en het gedeeltelijk in standhouden van de projectgroep. De werkelijke kosten kunnen afwijken van de hiervoor gemaakte prognose, afhankelijk van de duur en uitkomst van deze processen. Daarnaast zijn we in overleg met Rijkswaterstaat over eventueel noodzakelijke maatregelen en de verdeling van eventuele meerkosten voor aanvaarbescherming aan de westelijke oever.

Busbaan Transwijk (Z80)/Bereikbaarheid stationsgebied en Busbaan Dichterswijk (Z90) inclusief maatregelen auto- en langzaamverkeer (incl. onderdoorgang)

Mijlpalen/Planning

De busbaan Transwijk (Z80) inclusief de kruising Overste den Oudenlaan – Dr. M.A. Tellegenlaan is inmiddels afgerond: op 6 juli jl. is de officiële opening geweest. Dat is drie maanden eerder dan voorzien.

Voor de allerlaatste nog ontbrekende HOV-schakel over de Dr. M.A. Tellegenlaan en de Van Zijstweg, inclusief fietsonderdoorgang Nelson Mandelabrug (Busbaan Dichterswijk/ Z90), is op 26 april 2018 het Voorlopig Ontwerp vastgesteld. Tevens is toen het bestemmingsplan Busbaan Dichterswijk vastgesteld. Dit bestemmingsplan is juridisch onherroepelijk geworden, nadat de Raad van State het beroep van de Rabobank heeft verworpen.

Op 26 juni 2018 is de opdracht voor de Busbaan Dichterswijk gegund. De werkzaamheden gaan naar verwachting in de tweede helft van 2019 van start en worden opgeleverd in 2021.

Financieel

De provincie Utrecht heeft één subsidiebeschikking afgegeven voor de busbaan Transwijk en de busbaan Dichterswijk. Wij verwachten beide projecten binnen het totaal van het beschikbare budget te realiseren, waarbij het verwachte overschot van 3,2 miljoen euro op de busbaan Transwijk ingezet wordt voor de busbaan Dichterswijk.

Noordelijke Randweg Utrecht

Mijlpalen/planning

Het ontwerpbestemmingsplan en het milieueffectrapport hebben vanaf 18 januari 2019 tot 28 februari ter inzage gelegen. De maanden maart tot en met juni zijn gebruikt voor het beantwoorden en verwerken van de 61 zienswijzen. De besluitvorming over het bestemmingsplan door de raad was voorzien in oktober 2019. Dit wordt echter niet gehaald als gevolg van de recente uitspraak van de Raad van State over het Programma Aanpak Stikstof. Om deze uitspraak zorgvuldig te kunnen verwerken in het bestemmingsplan, wordt de besluitvorming over het bestemmingsplan NRU in het najaar gestart. Dit leidt tot een latere oplevering van het project. De onzekerheid over een nieuwe aanpak voor de problematiek rondom stikstof blijft een risico voor het project.

In de verslagperiode is gestart met het uitwerken van het Functioneel Ontwerp naar een Voorontwerp ten behoeve van de aanbesteding van het werk. Tevens is het risicodossier geactualiseerd. In het risicodossier zijn voor alle risico's beheersmaatregelen opgenomen, waarvan de voortgang periodiek

wordt gemonitord en als onderdeel van de voortgangsrapportage waarvan het verslag in september 2019 naar de Raad wordt gestuurd.

Financieel

In maart is een actualisatie van de kostenraming afgerond. Op basis van deze actualisatie is 18,1 miljoen euro extra budget in het MPR 2019 opgenomen voor de NRU, waarvan 5 miljoen euro gemeentelijke middelen, 4,1 miljoen euro rijksmiddelen en 9 miljoen euro provinciale middelen. Het totale budget in het MPB 2019 komt hiermee op 217,1 miljoen euro.

Daarnaast verwachten we de volgende budgetten voor indexatie:

- Van de provincie van 1,6 miljoen euro.
- Van het rijk van 11,3 miljoen euro op basis van het MIRT 2019.

De aanpassing van deze budgetten zullen we verwerken in het MPR/de voorjaarsnota 2020.

Hiermee komt het totaal beschikbare budget voor de NRU uit op een bedrag van 230 miljoen euro.

Er wordt gestreefd naar een kostenbesparing van 3 miljoen euro om de kosten van een variant met twee onderdoorgangen binnen het beschikbare budget te brengen.

Westelijke stadsboulevard

Mijlpalen/Planning

De afgelopen periode is gewerkt aan de uitwerking van het Integraal Programma van Eisen en Functioneel Ontwerp bestaande uit drie pijlers herinrichting, dynamisch verkeersmanagement (DVM) en mobiliteitsmanagement (MoMa) in een Voorlopig Ontwerp (VO). Ondertussen is in het najaar van 2018 het nieuwe verkeersmodel VRU 3.4 vastgesteld. Momenteel wordt in beeld gebracht wat de nieuwe verkeerscijfers betekenen voor het VO en wat dit betekent voor keuzes binnen het project. Op basis van de huidige inzichten zal het uitvoeringskrediet de tweede helft van 2020 worden aangevraagd.

Financiën

Hoewel we het VO nog niet kunnen afronden en nader onderzoek nodig is, streven we ernaar om binnen het voorbereidingskrediet van 6,1 miljoen euro te blijven. Wij werken nu eerst aan inzicht en mogelijke oplossingen in bezuinigingsmogelijkheden. Wij nemen daarin de definitieve resultaten van de contra expertise op de geactualiseerde raming mee. We hebben dan ook een beter totaalbeeld van de effecten van het nieuwe verkeersmodel.

Omdat de uitkomsten van bovenstaande analyse en gekozen oplossingsrichting nog niet bekend zijn, is in het MPR 2019 voor het project Westelijke Stadsboulevard nu alleen de planning en het kasritme aangepast. Mocht op basis van de uit te werken scenario's gekozen worden voor een scenario waarvoor aanvullend budget nodig is dan wordt dit betrokken bij de besluitvorming over het MPR 2020.

Uitvoeren visie Kanaalstraat en Amsterdamsestraatweg

Mijlpalen/Planning

Amsterdamsestraatweg

Wij hebben naar aanleiding van het concept IPvE/FO geconstateerd dat het met het huidige verkeerskundige uitgangspunt lastig is om een verkeersveilige, aantrekkelijke en leefbare 30km-straat op de Amsterdamsestraatweg te realiseren. Daarom is besloten om eerst een verkeersstudie voor het gebied Noordwest uit te voeren. In deze studie onderzoeken wij welke mogelijkheden er zijn om het autoverkeer op de Amsterdamsestraatweg te verminderen. De raad wordt in het najaar van 2019 over de uitkomsten geïnformeerd.

Kanaalstraat

In onze brief van 19 april 2019 hebben wij u geïnformeerd over het programma Kanaalstraat Damstraat, dat voortvloeit uit de buurtvisie. Met de winkeliersvereniging heeft de gemeente overeenstemming bereikt over het parkeertarief in de parkeergarage Kop van Lombok en het instellen van éénrichtingsverkeer in de Kanaalstraat. Dit voorjaar zijn wij, samen met de buurt, gestart met het maken van een Integraal Programma van Eisen en Functioneel Ontwerp (IPvE/FO).

Financiën

Bij de Voorjaarnota 2018 is bovenop het in het MPB 2018 opgenomen budget van 3,1 miljoen euro voor de Amsterdamsestraatweg, een bedrag van 11,5 miljoen euro opgenomen voor het realiseren van de buurtvisie Kanaalstraat en het programma Amsterdamsestraatweg. Hiervan is 6 miljoen euro gereserveerd voor de herinrichting van de Kanaalstraat en Damstraat.

Het bedrag van 6 miljoen voor de herinrichting van de Kanaalstraat en Damstraat is tijdens de buurtvisie geraamd en gebaseerd op basis van eenheidsprijzen maal het aantal m2. Wij werken nu aan het Integraal Programma van Eisen en Functioneel Ontwerp voor de Kanaalstraat - Damstraat.

Daarnaast heeft het college in de Voorjaarsnota 2019 aan de Raad voorgesteld om 167.000 euro extra vrij te maken naar aanleiding van onderhandelingen met de winkeliersvereniging over het parkeertarief in de Kop van Lombokgarage. De verantwoording hiervan is te vinden in het Meerjaren Perspectief Ruimte, pagina 37/38. Samen met het bedrag uit het MPB 2018 (3,1 miljoen euro) is er nu dus 3,267miljoen euro krediet vrij gegeven.

Programma Openbare ruimte en groen

x € 1.000					
Project	Startjaar	Geautoriseerde uitgaven	Prognose uitgaven einde project	Project gereed in jaar	Verwachte wijzigingen in geld of planning
Wal- Kluis muren t/m rak 21	2009	52.600	52.600	Nader te bepalen	Inclusief 5.000 uit VJN 2019
Wal- Kluis muren rak 22	2018	15.000	15.000	2024	

Wal en kluis muren

Op dit moment voeren we restauratiewerkzaamheden uit op de middeleeuwse wal- en kluis muren in de historische binnenstad van Utrecht. De uitvoering van de werkzaamheden blijkt technisch en in zijn omgeving complexer dan bij aanvang verwacht.

Uit de voortgang tot nu toe blijkt dat het uiterst lastig is om een realistische inschatting te maken van wat er nodig is om de werkzaamheden af te ronden.

Aan een externe adviesbureau is opdracht gegeven een realistische inschatting te maken van wat nodig is om de werkzaamheden af te ronden, inclusief noodzakelijke aanpassingen in de projectorganisatie.

Anticiperend op het externe onderzoek is in de Voorjaarsnota 2019 een extra investering van 5 miljoen euro beschikbaar gesteld.

Na afronding van het extern onderzoek bezien we of en hoeveel geld we nodig hebben om het project volledig af te ronden. De uitkomst van het onderzoek betrekken we bij het aanbieden van de Voorjaarsnota 2020.

Voor een nadere toelichting op de stand van zaken van het project wal- en kluis muren verwijzen we naar de 12e voortgangsrapportage project wal- en kluis muren met de bijbehorende [raadsbrief van 10 mei 2019](#).

Programma Onderwijs

x € 1.000				
Project	Startjaar	Geautoriseerde uitgaven	Prognose uitgaven einde project	Project gereed in jaar...
VMBO Vleuterweide/Via Nova	2015	*	Geen wijzigingen	2019
Aanpak Multifunctionele accommodaties (MFA's)	2016	*	Wijzigingen bij PB 2020	2021
Zwarte Woud 211(De Passie); vervangende nieuwbouw	2017	*	Wijzigingen bij PB 2020	2021
Pauwoogvlinder 20, Het Zand, vervanging	2016	*	Wijzigingen bij PB 2020	2021
Marco Pololaan; Globe college, incl. gymzalen	2018	*	Wijzigingen bij PB 2020	2021
Burg. F Andreaelaan 7 (Bonifatius College) renovatie/vervangende nieuwbouw incl. 2 gymzalen	2018	*	Wijzigingen bij PB 2020	2021
Internationale School nieuwbouw	2018	*	Wijzigingen bij PB 2020	2022
VO Berlijnplein nieuwbouw voor 1600 leerlingen	2018	*	Wijzigingen bij PB 2020	2021
Totaal		177.311	177.311	

Bij de uitvoering van onderstaande projecten doen zich financiële knelpunten voor door aanvullende ruimtelijke eisen, het nieuwe Bouwbesluit, gasloos bouwen en de bouwkostenstijging. Bij de Voorjaarsnota 2019 (hoofdstuk 2.4) wordt een oplossing voor deze knelpunten vastgesteld. Bij de Voortgangsrapportage Onderwijshuisvesting 2019/Programmabegroting 2020 leggen wij de bijbehorende aanpassing van de investeringsbedragen aan u voor.

*) Voor de afzonderlijke investeringsbedragen verwijzen wij naar de geheime bijlage behorende bij de Programmabegroting 2019

VMBO Volt!

De nieuwbouw Volt!in Vleuterweide is opgeleverd en begin 2019 in gebruik genomen. We zijn bezig met de financiële afronding van het project.

Aanpak Multifunctionele accommodaties (MFA's)

- MFA Voorn

In de eerste helft van 2019 is het definitief ontwerp afgerond en vastgesteld door de stuurgroep. We verwachten dat de tijdelijke huisvesting in de herfstvakantie 2019 in gebruik genomen wordt. Vervolgens kan de verbouwing eind 2019 (4e kwartaal) starten. Planning is dat de werkzaamheden eind 2020 afgerond zijn.

- MFA Waterwin

In het voorjaar van 2019 heeft de stuurgroep het definitief ontwerp vastgesteld. Tevens is het aanbestedingstraject voor de uitvoering opgestart. Als de aanbesteding begin vierde kwartaal is afgerond, kan de renovatie zoals gepland eind 2019 starten. We verwachten dat de werkzaamheden eind 2020 zijn afgerond.

- MFA 't Zand

In het najaar 2019 wordt het voorlopig ontwerp ter vaststelling aan de stuurgroep voorgelegd. Na vaststelling start de verdere uitwerking van het definitief ontwerp. We verwachten dat het definitief ontwerp eind 2019 kan worden vastgesteld. Afronding van de renovatie van MFA Het Zand is gepland in het vierde kwartaal van 2021.

- MFA Weide Wereld

De betrokken schoolbesturen en de gemeente Utrecht zijn met elkaar in gesprek om substantiële leegstand in MFA Weide Wereld te voorkomen. Inmiddels zijn diverse oplossingsrichtingen besproken en mogelijkheden afgetast. Op het moment van schrijven is er echter nog geen definitieve oplossing. De start en afronding van de renovatie is om deze reden nog niet bekend.

Zwarte Woud 211 (De Passie); vervangende nieuwbouw

In 2017 zijn de voorbereidingen voor de uitvoering van de renovatie en uitbreiding van de Passie gestart. Begin februari 2018 heeft EBO De Passie in een design & build contract de renovatie en uitbreiding van VO School De Passie gegund. De tijdelijke huisvesting is inmiddels geplaatst en er is begin 2019 een begin gemaakt met de sloop van een deel van het gebouw en het optrekken van het nieuwbouwgedeelte op die plek. De renovatiewerkzaamheden zullen aansluitend gefaseerd gebeuren in 2019 en afgerond in 2020.

Burg. Fockema Andreaelaan 7 (Bonifatius College) Renovatie/vervangende nieuwbouw inclusief twee gymzalen.

Na de zomer van 2019 starten we de ruimtelijke procedure om de renovatie en uitbreiding van het Bonifatius College mogelijk te maken. Tevens zal de ontwerpfasen worden opgestart. De uitvoering zal in fases plaatsvinden.

Internationale School Utrecht nieuwbouw

De haalbaarheid voor de definitieve huisvesting van de International School voor 1.200 leerlingen op de locatie aan de Cambridgelaan op het USP De Uithof is in 2018 onderzocht. De bouwvelop is inmiddels ter consultatie verspreid, na deze consultatieronde zal de bouwvelop worden voorgelegd aan de raad in het derde kwartaal van 2019 en overgaan in een bestemmingsplan procedure. De verwachting is dat de bouw eerste kwartaal 2021 start en dat de nieuwbouw laatste kwartaal 2022 gereed is.

VO Berlijnplein

In Leidsche Rijn Centrum Oost zal aan het Berlijnplein eind 2021 de nieuwe VO school Academie Tien (NUOVO) haar deuren openen. De wijziging van het bestemmingsplan, nodig voor het ontwikkelen van deze school wordt in het derde kwartaal door de raad vastgesteld. Het definitief ontwerp zal in na de zomer van 2019 gereed zijn. De oplevering staat gepland eind-2021.

Programma Vastgoed

Project	Startjaar	Geautoriseerde uitgaven	Prognose uitgaven einde project	Project gereed in jaar...	x € 1.000 Verwachte wijzigingen in geld of planning
Renovatie Stadhuis	2017	*	*	2019	
Restauratie Domtoren	2016	*	*	2024	

Renovatie Stadhuis

Op 9 mei 2019 is het gerevitaliseerde Stadhuis geopend. Vanaf 1 april was het succesievelijk weer in gebruik genomen, waarbij de mensen van Utrecht Marketing als eersten terugkwamen. De raad en ondersteuning werden als laatsten begin mei vanaf de Varrolaan terug verhuisd. Het huis van de stad is weer open en de mensen weten het steeds beter te vinden als een publieke ruimte. Een in het kader van het stadhuis georganiseerd duurzaamheidsseminar werd bezocht door ruim tweehonderd zeer geïnteresseerde bezitters van grote en kleine monumenten in de stad. Het leverde een scala aan positieve reacties op.

Zoals na elke bouw en verbouw is de ingebruikname niet zonder slag of stoot gegaan. Naast het wennen aan de nieuwe situatie was er nog een aantal kinderziektes en onvolkomenheden weg te werken. Om iets te kunnen zeggen over de effecten van de verduurzamingsmaatregelen zal het gebouw gedurende een langere periode gemonitord moeten worden. Wel zal er binnenkort nog een verbinding

worden gemaakt naar de informatieschermen om de opbrengst van de zonnepanelen en de zonnecollector zichtbaar te maken.

Restauratie Domtoren

Doel van de restauratie van de Domtoren is het zodanig verbeteren van de technische staat van de toren dat deze 50 jaar zonder grootschalig onderhoud zou moeten kunnen met maximaal behoud van cultuurhistorisch belangrijk materiaal. In het najaar van 2018 is na een aanbestedingsprocedure een aannemer geselecteerd, Nico de Bont BV. De aannemer is na het treffen van de noodzakelijke voorbereidingen in januari gestart met het bouwen van een steiger om de Domtoren die noodzakelijk is voor de uitvoering van de restauratie. Naar verwachting zal de steiger in het begin van het 4^e kwartaal 2019 worden opgeleverd. Er is intensief overleg over de bouw van de steiger met de gemeentelijke bouwinspectie. Op hun aangeven zijn voor het verhogen van de brandveiligheid enkele steigervloeren in plaats van in hout uitgevoerd met stalen roosters.

Tevens is opdracht gegeven voor het installeren van een bezoekerslift. Deze lift wordt naar verwachting in het najaar van 2019 operationeel en krijgt uitstapplaatsen voor bezoekers op een kraaiennest op 100 meter hoogte en bij de luidklokken op 40 meter hoogte. De lift is nadrukkelijk ook toegankelijk voor mensen met een beperking en rolstoelgebruikers. Deze lift is mogelijk geworden door een bijdrage van een externe sponsor die is aangezocht door de stichting Utrechts EigenDom.

De architect, Rothuizen BV heeft gewerkt aan het verder opstellen van het definitieve restauratieplan, in nauwe samenwerking met de Rijksdienst Cultureel erfgoed, de afdeling Erfgoed van de gemeente en TNO. In het voorjaar is op verschillende onderdelen een proefrestauratie uitgevoerd met als doel het onderzoeken van verschillende restauratietechnieken. Het restauratieplan zal in september gereed komen, waarna de restauratie in het najaar van 2019 kan starten.

De stichting Utrechts EigenDom is opgericht voor het genereren van fondsen voor extra's bij het publiek en het bedrijfsleven in Utrecht. Onder andere de bezoekerslift, de aanlichting van de Domtoren, het uurwerk. Zij hebben hiervoor een activiteitenprogramma ontwikkeld dat in oktober van start zal gaan. Op dit moment worden geen overschrijdingen op de begroting voorzien.

Peilstok Stedelijke Ontwikkeling

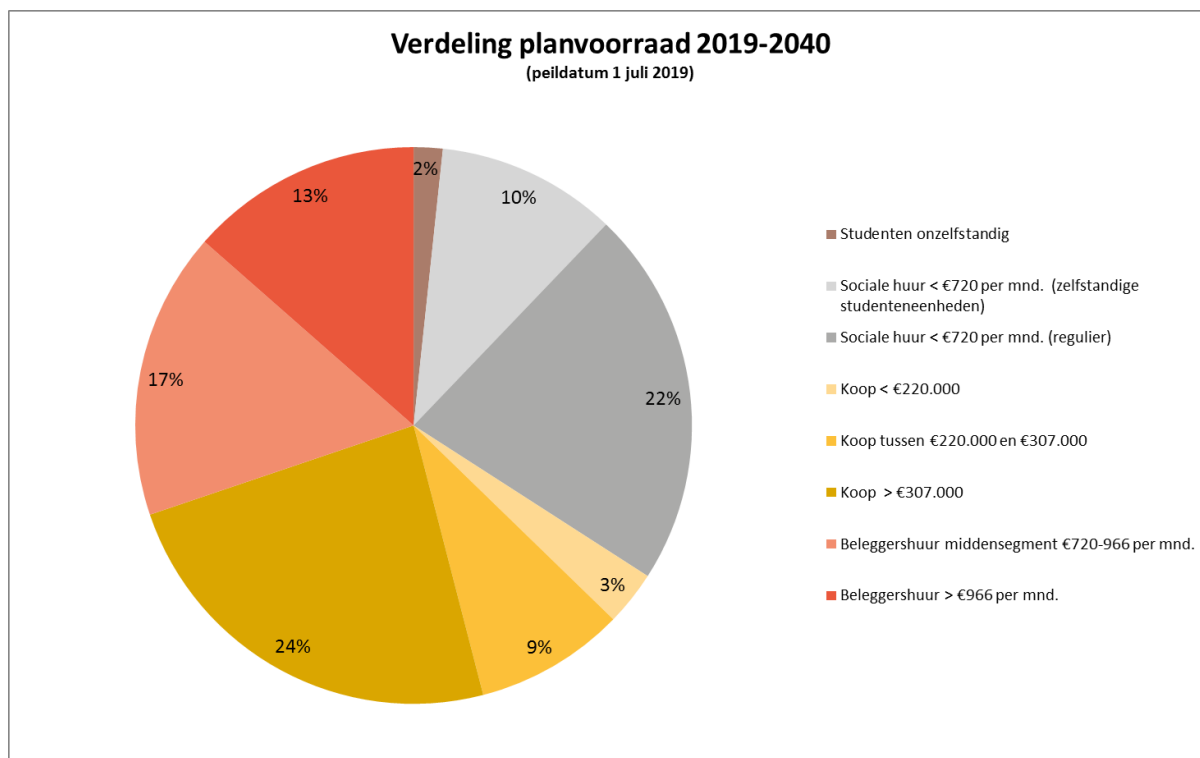
Dit jaar presenteren we de peilstok Stedelijke Ontwikkeling als integraal hoofdstuk in de Tweede Bestuursrapportage 2019. In de Peilstok Stedelijke Ontwikkeling geven wij een actueel beeld van de verdeling van de actuele planvoorraad woningbouw (lange termijn) en de stedelijke prognose woningbouw (korte termijn 2019-2021), rapporteren wij over de stand van de grondexploitatieprojecten (binnenstedelijk, Leidsche Rijn en Stationsgebied) en de stand van zaken van de investeringsimpuls RSU, voor zover deze afwijkt van het Meerjaren Perspectief Ruimte 2019 (MPR). De actuele ontwikkelingen geven geen aanleiding om het in het MPR 2019 geprognosticeerd eindresultaat grondexploitaties bij te stellen. Het MPR geeft jaarlijks een uitgebreid overzicht van alle stedelijke ontwikkelingsprojecten.

Actuele ontwikkelingen woningmarkt

1. Planvoorraad woningbouw

In het MPR 2019 is de indeling van de planvoorraad in woon-/prijscategorieën met peildatum 1 februari 2019 gepresenteerd om te kunnen bepalen in hoeverre deze aansluit op de ambities die we hebben gesteld ten aanzien van de ontwikkeling van de woningvoorraad in 2040: 35% sociale voorraad (woningen tot de liberalisatiegrens, inclusief zelfstandige studentenhuysvesting) en 25% midden categorie (huur en koop in het middensegment).

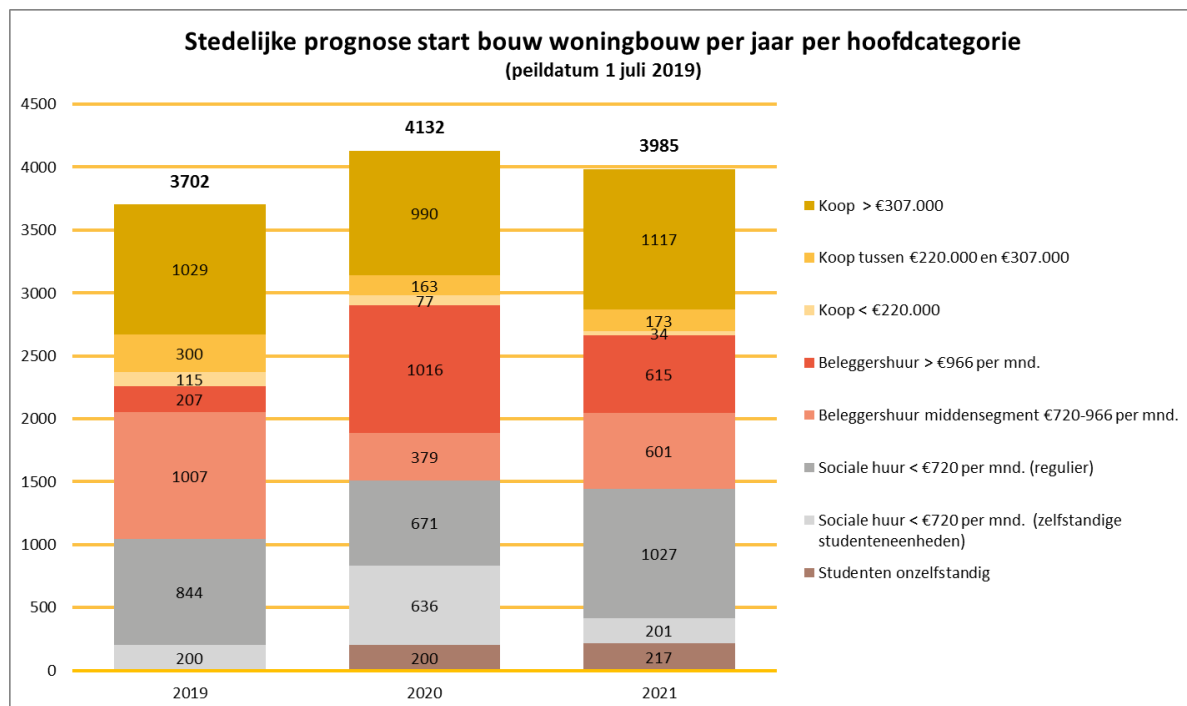
Onderstaande figuur geeft het actuele beeld van de harde planvoorraad van circa 37.500 woningen (peildatum 1 juli 2019). De planvoorraad van harde projecten is hiermee toegenomen ten opzichte van het MPR. Zoals aangekondigd in het MPR is de indeling van de koopwoningen nu aangepast op basis van de nieuwe woonvisie (onderscheid koopwoningen in het middensegment met een koopprijs minder dan € 307.000 V.O.N.). Daarbij moet worden aangetekend dat circa 500-600 koopwoningen in de categorie boven € 307.000 een plafond hebben van € 385.000.

De verdeling laat zien dat de planvoorraad 2019-2040 voor 32% bestaat uit zelfstandige sociale huurwoningen waarvan 10% zelfstandige studenteneenheden en 22% reguliere sociale huurwoningen. In het MPR was de verdeling 11% zelfstandige studenteneenheden en 21% reguliere sociale huurwoningen. Ten aanzien van het middensegment (huur en koop) blijkt dat 29% van de planvoorraad hierin valt (17% middenhuur en 12% koopwoningen met een koopprijs minder dan € 307.000 V.O.N).

2 Stedelijke prognose woningbouwproductie 2019-2021

De prognose start bouw voor 2019 ligt met circa 3.700 woningen lager dan in het MPR 2019 waarin we uit gingen van circa 4.500 woningen. Voor 2020 is de prognose ongeveer gelijk aan het MPR maar ook voor 2021 is de prognose neerwaarts bijgesteld met circa 400 woningen. Projecten waarvan de beoogde start bouw in 2019 is vertraagd zijn de eerste fase van Kruisvaartkade (Centrum, binnenstad), Defensierterrein (Merwedekanaalzone) en Wonderwoods (Centrum, Stationsgebied). Vertraagde projecten waarvan de start bouw was voorzien in 2020 en 2021 zijn bijvoorbeeld ABC-sstraat (Centrum, binnenstad), Concorde/Eendrachtslaan 10 (Merwedekanaalzone) en Archimedeslaan 16 (USP/Rijnsweerd).

Historisch gezien ligt de productie, zeker binnenstedelijk, in Utrecht nog steeds hoog. Ter vergelijking: over de jaren 2014-2018 was de gemiddelde bouwproductie per jaar 3.100 woningen (start bouw). De huidige prognose start bouw ligt echter lager dan verwacht in het MPR.

Een belangrijke oorzaak van de vertraging ten opzichte van de prognose in het MPR, zijn de stijgende (en ook in absolute zin hoge) bouwkosten. Stijgende bouwkosten hebben tot gevolg dat ontwikkelaars hun plannen opnieuw tegen het licht houden om een financieel haalbaar plan te kunnen realiseren. Daarbij wordt bijvoorbeeld gezocht naar verdichtingsmogelijkheden die ook aansluiten bij onze groei ambities. Dit vergt tijd en daarmee ook personele capaciteit van zowel gemeente als ontwikkelaars, waar niet altijd al voldoende rekening mee is gehouden. Verder komen door krapte van arbeidskrachten en materiaal in de bouwsector bouwprojecten minder snel van de grond.

Bij de analyse van de vertraagde projecten hebben we ook geconstateerd dat het soms meer tijd vraagt dan verwacht om onze ambities ten aanzien van bijvoorbeeld samenstelling woningbouwprogramma, duurzaamheid, circulariteit etc, met ontwikkelaars te vertalen in de bouwplannen. Daarbij spelen soms afwegingen over de hoogte en/of vorm van bouwplannen een rol. Deze factoren hangen sterk met elkaar samen en leiden opgeteld tot de geschetste vertraging.

Wij verwachten dat de recente uitspraak van de Raad van State over het programma Aanpak Stikstof ook een vertragend effect zal hebben op de bouwproductie. Hoe groot dit effect is, brengen we op het moment van schrijven van deze rapportage in beeld.

Voor de korte termijn (komende drie jaar) zien we ten opzichte van het MPR 2019 dat het aandeel sociale huurwoningen lager ligt (30% i.p.v. 35%). Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de vertraging van het project Archimedeslaan 16 met daarin een fors aantal zelfstandige studenteneenheden. 24% van de woningen die naar verwachting in de komende drie jaar in aanbouw wordt genomen, valt in de middencategorie (koop tot €307.000 V.O.N en middenhuur). Het aandeel middenhuur ligt nagenoeg gelijk met de prognose uit het MPR (nu 17%, in MPR 18%). De forse inspanningen ten aanzien van een inhaalslag in het middensegment en het op peil brengen van de sociale huur blijven daarmee nodig. De afspraken die wij in het Stadsakkoord Wonen (afgesloten in september 2019) hebben gemaakt, zijn erop gericht om een bijdrage te leveren aan de gezamenlijke ambities van partijen om zowel de productie te versnellen (en langdurig op hoog niveau te houden) als te werken aan de inhoudelijke ijkpunten.

Grondexploitaties

Binnenstedelijke Grondexploitaties

1. Jaarschijf 2019

In de Programmabegroting 2019 is voor de Binnenstedelijke grondexploitaties een jaarsnede 2019 voor lasten en baten opgenomen. Deze jaarsnede is bij de actualisatie van de grondexploitatie (MPR 2019) bijgesteld (kolom Programmabegroting 2019). In deze paragraaf rapporteren wij over de ontwikkeling van lasten en baten gedurende de eerste helft van 2019 en de prognose voor de tweede helft 2019. Dit geeft een actueel beeld van de jaarschijf 2019.

Toelichting prognose lasten en baten 2019

Op basis van de tot medio 2019 daadwerkelijk gerealiseerde lasten en baten inclusief de projectplanningen, is de resterende prognose voor 2019 bepaald. Op basis van deze analyse worden in 2019 zowel minder lasten (7,1 miljoen euro) als beperkt minder baten (0,5 miljoen euro) verwacht dan begroot voor de binnenstedelijke grondexploitaties.

Lasten

Lasten	Programma begroting 2019	Resultaat 1 ^e helft 2019	Prognose 2 ^e helft 2019	Peilstok prognose 2019	x 1 miljoen euro
					Afwijking t.o.v. begroting 2019
BRM / WRM	12,2	1,6	6,5	8,1	4,2
Verwerving	3,5	0,6	0,9	1,5	2,0
VAT-kosten	1,9	0,5	0,7	1,2	0,7
Plankosten	2,0	0,5	1,7	2,2	-0,2
Bijdragen aan	1,3	0,0	0,9	0,9	0,4
Rente	0,3	0,0	0,3	0,3	0,0
Overig	0,3	0,2	0,2	0,4	-0,1
Totaal lasten	21,6	3,5	11,1	14,6	7,1

De totale verwachte afwijking van de lasten ten opzichte van de programmabegroting 2019 bedraagt 7,1 miljoen euro. Van de afwijking heeft 6,0 miljoen euro betrekking op verschuivingen in de planning van de binnenstedelijke grondexploitaties. De verschuivingen hebben voornamelijk betrekking op de grondexploitatie Centrum Overvecht (2,2 miljoen euro), Befu-terrein (1,7 miljoen euro) en Merwerdekanaalzone 4 defensie terrein (2,0 miljoen euro). De lasten die niet worden gemaakt in 2019, worden verwacht in 2020.

Het restant van de afwijking (1,1 miljoen euro) heeft betrekking op de grondexploitaties Heukelomlob, Hart van de Meern, Van Lieflandlaan en Het Nieuwe Zandpad door het vrijvallen van lasten in onder andere woonrijp maken en verwervingen. Zoals al gemeld in het raadsvoorstel Het Nieuwe Zandpad: een vernieuwde aanpak (kenmerk 6212579) worden de lasten binnen de grondexploitatie Het Nieuwe Zandpad 0,2 miljoen euro hoger vanwege de extra plankosten die worden gemaakt bij de nieuwe tenderprocedure.

Baten

Baten	x 1 miljoen euro				
	Programma	Resultaat	Prognose	Peilstok	Afwijking
	begroting	1 ^e helft	2 ^e helft	prognose	t.o.v. begroting
	2019	2019	2019	2019	2019
Woningbouw	21,1	0,1	23,7	23,8	2,7
Niet-woningbouw	3,5	1,4	1,1	2,5	-1,0
Bijdragen derden	0,4	0,1	0,3	0,4	0,0
Overig	4,2	0,0	2,0	2,0	-2,2
Totaal baten	29,2	1,7	27,1	28,8	-0,5

Ten opzichte van de programmabegroting 2019, bedraagt de totale verwachte afwijking aan de batenkant 0,5 miljoen euro. De tabel laat zien dat vrijwel alle baten woningbouw (23,8 miljoen euro) in de tweede helft van 2019 worden ontvangen. De baten hebben voornamelijk betrekking op de grondexploitaties Centrum Overvecht (13,1 miljoen euro), Hart de Meern (3,1 miljoen euro) en Merwedekanaalzone 4 defensierrein (7,5 miljoen euro).

De afwijking in woningbouw (2,7 miljoen euro) heeft betrekking op de grondexploitatie Centrum Overvecht waarbij de verwachting is dat alle kavels in 2019 worden overgedragen in tegenstelling tot wat eerder werd verwacht. Een deel van de baten verschuift hiermee van 2020 naar 2019.

De baten van de grondexploitaties Oudenrijn West, Centrumplan Vleuten en Kanaleneiland Centrum worden dit jaar niet meer verwacht en schuiven door van 2019 naar 2020. Bij de grondexploitatie Uitbreiding bedrijventerrein Overvecht is de verkoop van één kavel in 2019 afgerond welke in 2020 gepland stond. De afwijkingen in de post niet woningbouw en overig is hierdoor 3,2 miljoen euro.

Nog te openen grondexploitatie Zuilense Vecht

Het gebiedsplan Zuilense Vecht is afgerond. De samenwerking tussen gemeente Stichtse Vecht en gemeente Utrecht richt zich in de 2^e helft van 2019 op de besluitvorming (december raadsbehandeling). Om voortgang in het project te houden wordt gestart met de voorbereiding op de volgende planfase. Dit is vooruitlopend op de kredietaanvraag zoals deze bij de raadsbehandeling aan de orde komt. De verwachting is dat in 2020 de grondexploitatie wordt geopend.

2. Prognose Onderhanden Werk 2019

De post onderhanden werk bevat de boekwaarde van de lopende grondexploitaties. De boekwaarde is het saldo van alle geboekte lasten en baten. Een positieve stand van het saldo betekent meer geboekte lasten dan geboekte baten. Het saldo onderhanden werk wijzigt niet alleen door aanpassingen in de lasten en baten van de lopende grondexploitaties maar ook met bij voorbeeld het afsluiten van deelexploitaties en tussentijdse winstneming. De verwachte ontwikkeling van de stand van het onderhanden werk lichten wij toe in de bijlage Onderhanden Werk Grondexploitaties 2019.

3. Geprognosticeerd eindresultaat Binnenstedelijke grondexploitaties

Wij verwachten op basis van de huidige inzichten geen grote afwijking van het in het MPR 2019 gemelde geprognosticeerde resultaat voor de binnenstedelijke grondexploitaties.

In lijn met het MPR 2019 worden eind 2019 de volgende zeven grondexploitaties afgesloten: Veemarkt (1,3 miljoen euro), van Lieflandlaan (0,6 miljoen euro), Duurstedelaaan (0,5 miljoen euro), Heukelomlob (0,3 miljoen euro), Schermerhornstraat (0,1 miljoen euro), Hieronymuserf (-1,9 miljoen euro) en Camposdreef (-0,1 miljoen euro). De stand onderhanden werken stijgt hierdoor met 0,8 miljoen euro.

4. Risicoparaagraaf Binnenstedelijke Grondexploitaties

Conform de nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen actualiseren wij twee keer per jaar de risicoanalyse. De in het MPR 2019 geschetste risico's zijn nog actueel. De risicoanalyse is opgedeeld in generieke risico's en projectspecifieke risico's.

Voor wat betreft de *generieke risico's* heeft zich in enkele grondexploitaties een vertraging in planning voorgedaan. Het vertragingseffect was becijferd als een klein risico. Het daadwerkelijk optreden van het

vertragingseffect blijkt, door de lage rente, nauwelijks effect te hebben op het resultaat van de betreffende grondexploitaties.

Voor de binnenstedelijke projecten zijn, indien aanwezig, ook *projectspecifieke risico's* opgenomen. Eén projectspecifiek risico is groter geworden. Dit risico betreft de grondexploitatie Het Nieuwe Zandpad. Door een toename van de plankosten ontwikkelt het risicoprofiel zich negatief (0,1 miljoen euro). De investering neemt toe, waardoor het financieel risico groter wordt.

In het MPR 2020 wordt het totale risicoprofiel van de binnenstedelijke grondexploitaties geactualiseerd.

Grondexploitatie Stationsgebied

1. Jaarschijf 2019

In de Programmabegroting 2019 is voor de grondexploitatie Stationsgebied een jaarsnede 2019 voor lasten en baten opgenomen. Deze jaarsnede is bij de actualisatie van de grondexploitatie (MPR 2019) bijgesteld (kolom Programmabegroting 2019). In deze paragraaf rapporteren wij over de ontwikkeling van lasten en baten gedurende de eerste helft van 2019 en de prognose voor de tweede helft 2019. Dit geeft een actueel beeld van de jaarschijf 2019.

Toelichting prognose lasten en baten 2019

Op basis van de tot en met medio 2019 daadwerkelijk gerealiseerde lasten en baten inclusief de projectplanningen, is de resterende prognose voor 2019 bepaald. Op basis van deze analyse is het niet nodig om de jaarschijf 2019 aan te passen voor de grondexploitatie Stationsgebied.

Lasten

Lasten	Programma begroting 2019	Resultaat 1 ^e helft 2019	Prognose 2 ^e helft 2019	x 1 miljoen euro	
				Peilstok prognose 2019	Afwijking t.o.v. begroting 2019
BRM / WRM	38,1	21,3	16,7	38,1	0,0
Verwerving	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
VAT-kosten	7,3	0,0	7,3	7,3	0,0
Plankosten	7,3	4,1	3,2	7,3	0,0
Bijdragen aan	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rente	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overig	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal lasten	52,7	25,4	27,3	52,7	0,0

Baten

Baten	Programma begroting 2019	Resultaat 1 ^e helft 2019	Prognose 2 ^e helft 2019	x 1 miljoen euro	
				Peilstok prognose 2019	Afwijking t.o.v. begroting 2019
Woningbouw	4,1	0,0	4,1	4,1	0,0
Niet-woningbouw	20,2	0,0	20,2	20,2	0,0
Bijdragen derden	-1,0	0,0	-1,0	-1,0	0,0
Overig	0,0	0,5	-0,5	0,0	0,0
Totaal baten	23,4	0,5	22,9	23,4	0,0

Uiteraard kunnen in de periode van medio 2019 tot het einde van het jaar zich ontwikkelingen voordoen die nog van invloed zijn op de jaarschijf 2019. Wij rapporteren hierover in de Jaarstukken 2019.

2. Prognose Onderhanden Werk 2019

In paragraaf 2 van de binnenstedelijke grondexploitaties is uitgelegd wat er onder de post onderhanden werk wordt verstaan. De verwachte ontwikkeling van de stand van het onderhanden werk lichten wij toe in de bijlage Onderhanden Werk Grondexploitaties 2019.

3. Geprognosticeerd eindresultaat grondexploitatie Stationsgebied

In het MPR 2019 is een geprognosticeerd resultaat van -111,8 miljoen euro (NCW per 1-1-2019) gemeld voor de grondexploitatie Stationsgebied. Inclusief de ingestelde voorziening is de grondexploitatie Stationsgebied sluitend. De huidige inzichten leiden niet tot een bijstelling van dit geprognosticeerde saldo.

De realisatie van de infrastructuur en openbare Ruimte in het Stationsgebied vordert gestaag. Dat heeft onder andere tot gevolg dat de lasten van de nog resterende werkzaamheden steeds beter zijn in te schatten, waardoor de druk op budgetten onvoorzien in de projecten minder wordt. Mogelijk leidt dit in de 2^e helft 2019 tot vrijvallende budgetten onvoorzien, bijvoorbeeld bij de projecten Catharijnesingel of Stationsplein. Indien dit het geval is, dan wordt dit meegenomen in de actualisatie van de grondexploitatie per 1-1-2020. Hierover zal gerapporteerd worden in het MPR 2020.

4. Risicoparagraaf Stationsgebied

Conform de nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen actualiseren wij twee keer per jaar de risicoanalyse. De vastgoedbaten vormen de belangrijkste factor die van invloed zijn op het resultaat van de grondexploitatie Stationsgebied. De omvang van het benodigde weerstandsvermogen blijft op basis van de huidige risico-inventarisatie ongewijzigd en is gelijk aan de stand zoals genomen in het MPR 2019 (€ 24,5 miljoen). Bij het MPR 2020 actualiseren wij wederom de risicoanalyse en op basis van de laatste stand van zaken van de projecten zullen wij het benodigde weerstandsvermogen opnieuw bepalen.

Grondexploitatie Leidsche Rijn

1. Jaarschijf 2019

In de Programmabegroting 2019 is voor de grondexploitatie Leidsche Rijn een jaarsnede 2019 voor lasten en baten opgenomen. Deze jaarsnede is bij de actualisatie van de grondexploitatie (MPR 2019) bijgesteld (kolom Programmabegroting 2019). In deze paragraaf rapporteren wij over de ontwikkeling van lasten en baten gedurende de eerste helft van 2019 en de prognose voor de tweede helft 2019. Dit geeft een actueel beeld van de jaarschijf 2019.

Toelichting prognose lasten en baten 2019

Op basis van de tot en met medio 2019 daadwerkelijk gerealiseerde lasten en baten inclusief de projectplanningen, is de resterende prognose voor 2019 bepaald. Op basis van deze analyse worden in 2019 minder lasten en meer baten verwacht dan begroot voor de grondexploitatie Leidsche Rijn.

Lasten

Lasten	Programma begroting 2019	Resultaat 1 ^e helft 2019	Prognose 2 ^e helft 2019	x 1 miljoen euro	
				Peilstok prognose 2019	Afwijking t.o.v begroting 2019
BRM / WRM	48,1	9,7	22,7	32,4	15,8
Verwerving	4,2	0,4	0,7	1,0	3,1
VAT-kosten	4,5	0,6	2,2	2,7	1,8
Plankosten	7,3	1,7	4,7	6,4	0,9
Bijdragen aan	10,6	0,0	5,8	5,8	4,8
Rente	-0,6	0,0	-0,3	-0,3	-0,3
Overig	5,2	-0,4	5,1	4,7	0,5
Totaal lasten	79,2	12,0	40,7	52,7	26,5

De totale verwachte afwijking van de lasten ten opzichte van de programmabegroting 2019 bedraagt 26,5 miljoen euro. Van de afwijking heeft 15,8 miljoen euro betrekking op het budget bouw- en woonrijp maken. Een groot deel van dit budget is niet nodig in 2019 maar wordt doorgeschoven naar 2020. De grootste afwijking betreft de hoofdinfrastructuur waar in 2019 naar huidig inzicht circa 3,0 miljoen euro minder wordt uitgegeven aan de aanleg van de geluidswal vanwege een aanbestedingsvoordeel.

Het restant van de afwijking (10,7 miljoen euro) heeft met name betrekking op de te verwerven gronden, bijdragen aan derden en de VAT-kosten. Naar verwachting wordt voor verwervingen 1,0 miljoen euro uitgegeven in 2019 en schuift 3,1 miljoen euro door naar latere jaren. Van de begrote bijdragen aan derden schuift ruim 4,8 miljoen euro door naar 2020. Doordat er minder lasten zijn voor bouw en woonrijp maken, worden er ook minder VAT-kosten gemaakt; een bedrag van 1,8 miljoen euro wordt doorgeschoven.

Baten

Baten	Programma begroting 2019	Resultaat 1 ^e helft 2019	Prognose 2 ^e helft 2019	x 1 miljoen euro	
				Peilstok prognose 2019	Afwijking t.o.v. begroting 2019
Woningbouw	85,3	18,4	71,6	90,0	4,7
Niet-woningbouw	15,6	2,2	12,8	15,0	-0,6
Bijdragen derden	3,5	4,4	3,3	7,7	4,2
Overig	1,9	2,2	0,8	3,0	1,2
Totaal baten	106,2	27,2	88,5	115,7	9,5

Ten opzichte van de programmabegroting 2019, bedraagt de totale verwachte afwijking aan de batenkant 9,5 miljoen euro.

Een bedrag van 4,1 miljoen euro wordt veroorzaakt door afwijkingen in de woningbouw en niet-woningbouw.

In de deelgebieden Het Zand, het Máximapark, LRC Oost en LRC Zuid wordt in 2019 een bedrag van 14,5 miljoen euro minder aan baten gerealiseerd. Deze baten verschuiven naar 2020. Daartegenover staan 16,5 miljoen euro aan baten in Het Zand Oost die in 2019 worden gerealiseerd in plaats van 2021, 2022 en 2023. Ook wordt er voor 1,9 miljoen euro hogere baten gerealiseerd in Rijnvliet. Diverse kleinere mutaties leiden tot een positieve afwijking van 0,2 miljoen euro. Dit alles heeft tot gevolg dat wij in 2019 in totaal 4,1 miljoen euro (-14,5 + 16,5 + 1,9 + 0,2) meer aan baten uit woningbouw en niet-woningbouw verwachten te realiseren dan begroot (zie tabel).

Door vertraging in het bouw- en woonrijpmaken schuiven bijdragen van derden en overige opbrengsten een jaar door (5,4 miljoen euro).

2 Prognose Onderhanden Werk 2019

In paragraaf 2 van de binnenstedelijke grondexploitaties is uitgelegd wat er onder de post onderhanden werk wordt verstaan. De verwachte ontwikkeling van de stand van het onderhanden werk lichten wij toe in de bijlage Onderhanden Werk Grondexploitaties 2019.

3 Geprognosticeerd eindresultaat grondexploitatie Leidsche Rijn

In het MPR 2019 is het geprognosticeerd eindresultaat van de grondexploitatie gepresenteerd van 13,3 miljoen euro (NCW 1-1-2019) positief na winstneming. Bij de vaststelling van de Voorjaarsnota 2019 is een verbetering van dit saldo in de grondexploitatie Leidsche Rijn gemeld van 15,0 miljoen euro (NCW 1-1-2019) voor winstneming. Deze vrijval van een behoedzaamheidsreservering kon vanwege moment van optreden -het sluiten van de overeenkomst- niet meegenomen worden in het MPR 2019. Naast deze mutatie voorzien wij per saldo geen mutatie van de grondexploitatie Leidsche Rijn in 2019.

Ontwikkelingen zijn er mogelijk met een negatief effect binnen deelgebied Strijkviertel vanwege een afname van de hoeveelheid uitgeefbaar terrein bedrijven en door het mogelijke toevoegen van extra sociaal en middenhuur programma binnen het deelgebied Haarrijn. Dit zijn mogelijke mutaties aangezien deze nog bestuurlijke besluitvorming vragen. Hier tegenover staat een (mogelijk) positief effect als gevolg van een doorrekening van uitwerking SPvE Papendorp Noord (De Taats) en de geluidswal.

4 Risicoparagraaf Leidsche Rijn

Conform de nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen actualiseren wij twee keer per jaar de risicoanalyse. De in het MPR 2019 geschetste risico's zijn nog actueel. Er heeft een extra toets

plaatsgevonden op de mogelijke effecten van verdere stijging van de bouwlasten. Uit deze toets blijkt geen (toegenomen) risicoprofiel voor de grondexploitatie Leidsche Rijn.

Investeringsimpuls Ruimtelijke Strategie Utrecht

In dit hoofdstuk rapporteren we over de afwijkingen binnen de programmering van de Investeringsimpuls RSU op het lopende jaar. Op 1 januari bedroeg de stand van de reserve Investeringsimpuls RSU circa 29,3 miljoen euro. Op basis van de programmering (geheime bijlage bij het MPR 2019 zijn de uitgaven verdeeld over jaarschijven. In onderstaande tabel stellen wij op basis van de inzichten medio 2019 de geplande besteding in de jaarschijf 2019 bij. De omvangrijkste afwijkingen ten opzichte van het MPR 2019 lichten we toe.

Afwijkingen (in miljoenen euro's)

Onderdeel programmering	Geplande besteding 2019	Bijgestelde geplande besteding 2019	Afwijking
Bijdrage aan gebieds- en vastgoedontwikkeling	4,6	4,3	0,4
Kwaliteit van de openbare ruimte	5,2	3,4	1,8
Ruimte voor Initiatief	0,5	0,2	0,4
Risicovoorzieningen kostenverhaal	0,0	0,0	0,0
Knelpuntenvoorziening	0,2	0,2	0,0
Totaal	10,6	8,0	2,5

In 2019 verwachten we 2,2 miljoen euro minder uit te geven aan bijdragen aan gebieds- en vastgoedontwikkeling en kwaliteit van de openbare ruimte. In de meeste gevallen is er sprake van vertraging. De grootste afwijkingen doen zich voor bij:

- Gebieds- en vastgoedontwikkeling bij de Merwedekanaalzone deelgebied 6 (0,25 miljoen euro) en bij de Omgevingsvisie Binnenstad (0,15 miljoen euro). We verwachten dat deze uitgaven in 2020 zullen plaatsvinden.
- Vertraagde projecten voor herinrichting en kwaliteitsverbetering van de openbare ruimte. Het gaat hierbij onder andere om de openbare ruimte aan de noordzijde van Rotsoord (0,4 miljoen euro), die aansluitend op de realisatie van het Moxy Hotel wordt aangelegd.
- Herinrichtingsprojecten van de openbare ruimte in Overvecht door langere participatietrajecten met bewoners. Het betreft de openbare ruimte rondom de Camera Obscuradreef (0,25 miljoen euro) en de ACA-flats (0,4 miljoen euro). Deze uitgaven vinden naar verwachting in 2020 plaats.
- Verbetering van de openbare ruimte in Zuidwest rondom de Woonboulevard. Een deel van de uitgaven (0,2 miljoen euro) vindt waarschijnlijk in 2020 plaats, afhankelijk van de resultaten uit het onderzoek naar kabels en leidingen.

Voor Ruimte voor Initiatief verwachten we 0,4 miljoen euro minder uit te geven in 2019. De sloop van een gedeelte van het Wijkservicecentrum ten behoeve van het nieuwe Gezondheidscentrum Vleuten is vertraagd. Het gereserveerde bedrag van 0,35 miljoen euro voor huurderiving wordt naar verwachting in 2020 uitgegeven.

Investeringsopgave Lombokplein

In december 2017 is de Omgevingsvisie Beurskwartier en Lombokplein vastgesteld: de Leidse Rijn wordt bevaarbaar gemaakt en het Westplein wordt omgevormd van een verkeersplein naar een levend stuk stad, waar woningen en andere functies worden toegevoegd. Door de grote infrastructurele en waterbouwkundige ingrepen sluit dit plan in de Omgevingsvisie op een tekort van 51 miljoen euro. Vanuit de investeringsimpuls RSU is gespreid over de jaren tot en met 2030 nu 30 miljoen euro bestemd voor deze opgave.

Het SPvE/IPvE/FO Lombokplein is grotendeels gereed. Er zijn nog enige onderzoeken gaande die ruimtelijk en financieel invloed kunnen hebben. De resultaten daarvan worden na de zomer verwerkt in het SPvE/IPvE/FO en de bijbehorende financiële analyse voordat de stukken de inspraak en besluitvorming in gaan. De actuele kostenraming van de aanpak van de openbare ruimte valt hoger uit dan de raming bij de Omgevingsvisie Beurskwartier en Lombokplein. Dit wordt onder andere veroorzaakt door de flinke prijsstijgingen in de bouw de afgelopen jaren. Bij het uitwerken van de Omgevingsvisie naar het SPvE/IPvE/FO zijn ook enige tegenvallers aan het licht gekomen waarmee in 2017 nog geen rekening was gehouden. Komende periode onderzoeken we optimalisaties (waaronder raakvlakken) en aanvullende dekkingsmogelijkheden, onder andere via bijdragen vanuit waterbeheer en de mobiliteitsopgave. Een en ander wordt meegenomen in de definitieve financiële analyse bij het SPvE/IPvE/FO.

Bedrijfsvoeringsinformatie

Externe inhuur

In Utrecht sturen we scherp op de inzet van externe inhuur. Als gemeentelijke organisatie streven we naar een gezonde balans tussen externe en interne flexibiliteit. Utrecht hanteert als uitgangspunt dat structureel werk ook structureel wordt ingevuld. Vast waar het kan, flexibel waar het moet. Externe inhuur heeft soms een kortlopend karakter van enige uren of enige dagen en soms gaat het over meerjarige inhuur op projecten.

Om onze opgaven uit te voeren, met behoud van kwaliteit, zijn goede en deskundige medewerkers nodig. Dit kunnen zowel interne als externe medewerkers zijn. We streven daarbij naar een gezonde balans. In de afgelopen jaren is een verschillend instrumentarium ingezet om externe inhuur (beter) te beheersen. Enerzijds door een begrenzing voor externe inhuur aan te brengen bijvoorbeeld met een gemeentebreed inhuurplafond en anderzijds met de inzet op interne flexibiliteit onder andere door het uitbouwen van het interne uitzendbureau PMB. Sinds 2016 sturen we op een inhuurplafond van 48 miljoen euro. In 2017 gaven we daar 36,8 miljoen euro van uit. Dat is 12,2% van de totale personeelskosten (loonkosten + inhuur). Gemiddeld bedroeg dit bij gemeenten 17% (Personeelsmonitor AenO-fonds). In 2018 gaven we 44,1 miljoen euro uit (13,6% tov 20% landelijk). Sinds de invoering is het plafond niet geïndexeerd cq. aangepast.

In 2019 zien we de kosten van externe inhuur verder toenemen. Onze stad groeit, de opgaven voor de stad nemen toe en veranderen en onze rol als gemeente Utrecht verandert daarmee ook. Dit zorgt ervoor dat onze werkzaamheden toenemen en daardoor meer capaciteit nodig is. De groei en ontwikkelingen gaan zo snel, dat de organisatie niet overal in staat is, in hetzelfde tempo de capaciteit aan te vullen met nieuwe vaste medewerkers. Daarnaast hebben we te maken met krapte op de arbeidsmarkt en schaarste in een aantal beroepsgroepen. Het lukt ons niet altijd om nieuwe medewerkers, binnen onze arbeidsvoorwaarden (zoals aanstelling en salaris) te werven. We zijn hierbij afhankelijk van de landelijke cao-afspraken. Binnen deze cao is het mogelijk een arbeidsmarkttoelage toe te kennen, maar ook dat is soms niet toereikend. En ten slotte zien we ook dat de tarieven van externen stijgen. De prognose voor dit jaar (2019) is dat de uitgaven aan externe inhuur richting 52,5 miljoen euro (15,3%) gaat. Daarmee overschrijden we het toegestane plafond van 48 miljoen euro. Op het niveau van de organisatieonderdelen zijn de grootste stijgingen in 2019 zichtbaar bij bedrijfsvoering/ IB, Ruimte en Stadsbedrijven.

Projecten

Meer externe inhuur ten opzichte van 2018 bij IB ICT (AUTO/IV) komt onder andere door een aantal grote projecten, zoals Utrecht Digitale Werkplek, Zaakgericht werken en de Windows-migratie. Ook zorgt de transitie van AUTO en IV (tot een demand- en supply-organisatie) voor extra inhuur. Op het gebied van ICT spelen de volgende factoren een rol; we huren tijdelijk capaciteit in vanwege een tijdelijke behoefte aan die specifieke capaciteit in verband met vervangingsvraagstukken. Daarnaast is er sprake van krapte op de arbeidsmarkt en hogere inhuur tarieven.

In verband met de toename van het aantal ruimtelijke projecten (intensivering coalitieakkoord en groei van de stad) is de vraag naar projectleiders en stadsingenieurs sterk toegenomen. Dit leidt tot extra inhuur bij Ruimte en Stadsbedrijven (Stadsingenieurs). Hier speelt vooral een rol dat door de snelle groei en ontwikkelingen het niet lukt de capaciteit aan te vullen met nieuwe vaste medewerkers. Op termijn ontstaat meer zicht op de vraag en de gewenste vaste capaciteit en dan zal de behoefte aan deze inhuur afnemen. Voorbeelden van projecten waar de inhuurkosten betrekking op hebben zijn de NRU, ontwikkeling groene en blauwe verbindingen, Beurskwartier, Uithoflijn, Westelijke Stadsboulevard, Busbaan Dichterswijk.

Bijsturingsvoorstellen

Bijsturingsvoorstellen per programma

In deze paragraaf leggen wij onze bijsturingsvoorstellen aan de gemeenteraad voor. Het kan hier gaan om financiële bijsturingsvoorstellen bij de programma's in 2019, bijsturingsvoorstellen van de programmastructuur, mutaties van of in een reserve of om wijzigingen waarvoor wij binnen het betreffende programma een voorstel voor dekking of bestemming doen. Uitgangspunt van de financiële voorstellen is dat ze geen effect hebben op de financiële ruimte.

Bewoners en Bestuur

Wijzigingen in de indicatoren van de doelstelling: Moderne en toegankelijke overheid

Subdoelstelling: Bewoners zijn vroegtijdig en op maat betrokken en krijgen ruimte om de stad en de samenleving te verbeteren

Was			Wordt		
Prestatie-indicator 3.1.1 Aantal Raadsinformatiebijeenkomsten			Prestatie-indicator 3.1.1 Aantal Raadsinformatiebijeenkomsten		
Bron	Nulmeting	Doelstelling	Bron	Nulmeting	Doelstelling
Griffie	23 (2009)	25	Griffie	93 (2017)	100

Toelichting:

De huidige aantallen sluiten niet meer aan bij de hoeveelheid raadsinformatiebijeenkomsten die jaarlijks worden georganiseerd. De bijeenkomsten worden georganiseerd naar behoefte van de raadsleden. Er is een groei zichtbaar

Stedelijke Ontwikkeling

Onttrekking Reserve Bouwleges (Omgevingsvergunningen)

x 1.000 euro

Onderwerp	2019	2020	2021	2022	2023
Tekort opbrengsten omgevingsvergunningen	682				
Onttrekking Reserve Omgevingsvergunningen	-682				
Totaal	0	0	0	0	0

Toelichting

De opbrengsten voor de omgevingsvergunningen blijven achter bij de prognose. Er wordt op basis van de verleende, in behandeling zijnde en verwachte vergunningaanvragen (stand per augustus) een tekort verwacht op de bouwleges. In de laatste maanden van 2019 zal duidelijk worden hoeveel het daadwerkelijk tekort wordt. Vooralsnog wordt een bandbreedte aangehouden van 0,7 miljoen euro tot 1,2 miljoen euro. De omvang is onder andere afhankelijk van het aantal bouwplannen dat nog zal binnenkomen, de bouwkosten van deze plannen, de omvang van de legeskorting voor duurzame projecten, het tijdstip van indiening en de complexiteit van de aanvragen (in verband met doorlooptijd). Het achterblijven van de vergunningaanvragen lijkt o.a. te worden veroorzaakt door stijgende bouwkosten alsmede krapte van arbeidskrachten en materiaal in de bouwsector, bouwprojecten komen daardoor minder snel van de grond.

Voor een tekort op de bouwleges is in de 'egalisatiereserve Bouwleges' nog een bedrag beschikbaar van 0,682 miljoen euro. Wij stellen voor om dit bedrag te onttrekken uit de egalisatiereserve bouwleges om dit tekort te dekken.

Onttrekking Woonruimteonttrekkingsreserve

x 1.000 euro

Onderwerp	2019	2020	2021	2022	2023
Versnelling woningbouw en nieuwe woonconcepten	250				
Onttrekking Woonruimteonttrekkingsreserve	-250				
Totaal	0	0	0	0	0

Toelichting

In het financieel beeld van het coalitieakkoord is een bedrag van 0,250 miljoen euro uit de Woononttrekkingsreserve gekoppeld aan de versnelling woningbouw en aan de nieuwe woonconcepten. In de begrotingswijziging van het coalitieakkoord is dit bedrag verrekend met het budget voor wonen. In dit bijstellingsvoorstel begroten wij in 2019 de bedoelde onttrekking aan de reserve.

Bedrijfsvoering Ruimte

De geprognosticeerde kosten voor de bedrijfsvoering van het organisatieonderdeel Ruimte zijn hoger dan geraamd. Wij onderzoeken de mogelijkheden om deze hogere kosten toe te rekenen aan de lopende projecten.

Duurzaamheid

Onttrekking reserve Utrechtse Energie

x 1.000 euro

Onderwerp	2019	2020	2021	2022	2023
Onttrekking Reserve Utrechtse Energie	-500				
Programma Duurzaamheid - Uitvoeringsprogramma (Energietransitie)	500				
Totaal	0	0	0	0	0

Toelichting:

In de programmabegroting is er rekening gehouden met een begrote onttrekking van 0,100 miljoen euro uit de reserve Utrechtse Energie. Door goedlopende subsidieregelingen (Energemaatregelen Maatschappelijk Vastgoed, Duurzaam monumentenadvies en Energieadvies aan huis) en de kosten voor de afbouw van het project Nul op de Meter woningen Kanaleneiland is een tekort ontstaan dat wordt afgedekt door de inzet van de ingestelde reserve. Wij stellen daarom voor om 0,500 miljoen euro te onttrekken aan de reserve Utrechtse Energie.

Openbare Ruimte en Groen

Verhogen baten en lasten

x 1.000 euro

Onderwerp	2019	2020	2021	2022	2023
Verhogen baten en lasten Schoon (incidenteel)	800	0	0	0	0
Verhogen baten en lasten Bedrijfsafval	230	230	230	230	230
Totaal	0	0	0	0	0

Toelichting

Verhogen baten en lasten Project Nederland Schoon (incidenteel)

Hogere baten bij product Schoon als gevolg van ingediend projectvoorstel bij Nedvang voor 2019. De 0,800 miljoen is met name bestemd voor het beïnvloeden van gedrag door middel van voorlichting en informatievoorziening.

Verhogen baten en lasten Bedrijfsafval (structureel)

Hogere lasten Bedrijfsafval als gevolg van verhoging afvalstoffenbelasting door de Rijksoverheid per 1 januari 2019 van EUR 13,21 naar EUR 32,12 per 1.000 kg. De hogere lasten worden doorberekend naar de klanten.

Economie

Onttrekking reserve LEF

x 1.000 euro

Onderwerp	2019	2020	2021	2022	2023
Verstrekke/toegekende subsidies	570	130			
Reserve LEF	-570	-130			
Totaal	0	0	0	0	0

Toelichting

Onttrekking reserve LEF

In 2019 zijn subsidies verstrekt voor een bedrag van 0,570 miljoen euro. Deze worden gedekt uit de reserve LEF. Het restant van deze reserve is nodig voor de dekking van de toegekende subsidies in 2020. Daarna kan de reserve worden opgeheven.

Werk en Inkomen

Programma Werk en Inkomen

x 1.000 euro

Onderwerp	2019	2020	2021	2022	2023
Budget statushouders naar 2020	-0.588	0.588			
Werkbeweging	-500		500		
Onttrekking reserve revolverend fonds	-1.000				
Projecten revolverend fonds	1.000				
Totaal	-1.088	0,588	0,500	0	0

Toelichting:

Budget statushouders naar 2020

In de resultaatbestemming 2018 is een bestedingsvoorstel van 1,588 miljoen euro opgenomen voor budget statushouders. Van dit bedrag is 1 miljoen euro voor extra kosten in 2019 en 0,588 miljoen euro in 2020. Omdat bij de resultaatbestemming 2018 alleen maar budget aan 2019 toegevoegd kon worden stellen wij nu voor om 0,588 miljoen euro aan de begroting 2020 (programma Werk en Inkomen doelstelling Re-integratie) toe te voegen.

Matchen programmabudget met opgavebudget Werkbeweging

Voor de opgave Werkbeweging is in de periode 2019-2021 5 miljoen euro beschikbaar. Naast dit budget maken we ook gebruik van het reguliere programmabudget (doelstelling Re-integratie). Omdat dit budget in 2021 onder druk staat vanwege wegvallen incidentele middelen bestuursakkoord statushouders en ESF gelden, uitputting van het revolverend fonds en mogelijke nadelige uitkomsten van het verdeelmodel stellen we voor om 0,500 miljoen euro over te hevelen van 2019 naar 2021 zodat het opgavebudget en programmabudget beter op elkaar aansluiten.

Onttrekking Revolverend fonds Werk en Inkomen

Met het revolverend fonds worden drie projecten uitgevoerd: prestatiecontract met twee uitzendbureaus, Social Impact Bond The Colour Kitchen en Social Impact Bond Buzinezzclub. In 2019 verwachten we circa 1 miljoen euro aan uitgaven die ten laste van de reserve kunnen worden gebracht. Wij stellen daarom voor om hiervoor een onttrekking van 1 miljoen euro in 2019 te begroten.

Bijsturingsvoorstellen doelstellingen / indicatoren 2019:

Aanpassing streefwaarden schuldenlast

Streefwaarde 2019 gemiddelde schuldenlast te veranderen in verlagen van 49.000 euro naar 40.000 euro De realisatie 2018 was 43.687 euro. Onze ambitie is om het beter te doen dan 2018, dus de gemiddelde schuldenlast te laten dalen.

Aanpassing streefwaarde U-pashouders

Percentage U-pashouders afgezet tegen de geschatte doelgroep te verhogen van 85% naar 91% De realisatie in 2018 was 90%. Onze ambitie is het beter te doen dan in 2018.

Aanpassing streefwaarde aantal mensen met U-pas

Percentage aantal mensen met een U-polis afgezet tegen het aantal U-pashouders te verlagen van 45% in 39%. Inwoners moeten zich al in 2018 aanmelden om in 2019 verzekerd te kunnen zijn. Daarom weten we nu al de realisatie van 2019, we hebben 39% van ons U-pasbestand bereikt. Daarmee komen we 3% lager uit dan de verwachte doelstelling. Dit heeft te maken met de relatief harde premiestijging van de basisverzekering ten opzichte van andere zorgverzekeraars.

Maatschappelijke Ondersteuning

Verwerking specifieke uitkering Volwasseneneducatie

x 1.000 euro

Onderwerp	2019	2020	2021	2022	2023
Verhogen baten en lasten	86	86	86	86	86
Volwasseneneducatie binnen het Programma Maatschappelijke Ondersteuning, prestatiedoelstelling 1.1.1 Basisvoorzieningen					
Totaal	0	0	0	0	0

Toelichting

Verwerking specifieke uitkering Volwasseneneducatie

Het rijk stelt jaarlijks via een specifieke uitkering middelen beschikbaar voor Volwasseneneducatie. Utrecht is contactregio en ontvangt hieruit middelen voor eigen gebruik en voor vier sub-regio's. De extra middelen betreffen een aanpassing voor loon- en prijscompensatie. Niet besteden van deze middelen betekent terugbetaling aan het rijk.

Gemeentelijk Vastgoed

Additionele investering popzaal

In aanvulling op de in de eerste Bestuursrapportage 2019 genoemde bijsturingsvoorstellen investeringsprojecten, zal er vanuit de portefeuille Cultuur in 2019 een additionele investering worden gedaan van 0,065 miljoen euro. De huurder EKKO heeft de wens om koeling aan te brengen in de popzaal. Vanwege de geldende geluidseisen in het centrum van Utrecht is gekozen voor een stil en duurzaam innovatief systeem door middel van koelelementen. Ekko draagt de kosten van deze investering, deels door direct te kosten te betalen en deels door een verhoogde kostprijsdekkende huur. De gemeente zal maximaal 0,065 miljoen euro financieren en verrekenen in de kostprijsdekkende huurverhoging.

Bijlagen

1. Onderhanden werk (OHW) - grondexploitaties

In deze bijlage staan de tabellen onderhanden werk en mutaties reserves voor de verschillende grondexploitaties uit de Peilstok Stedelijke Ontwikkeling.

De post onderhanden werk bevat de boekwaarde van de lopende grondexploitaties. De boekwaarde is het saldo van alle geboekte lasten en baten. Een positieve stand van het saldo betekent meer geboekte lasten dan geboekte baten. Het saldo onderhanden werk wijzigt niet alleen door aanpassingen in de lasten en baten van de lopende grondexploitaties maar ook met bij voorbeeld het afsluiten van deexploitaties en tussentijdse winstneming.

Tabel 1 Onderhanden werk en mutaties reserves binnenstedelijke grondexploitaties

x miljoenen euro

Resultaat	Programma begroting 2019	Resultaat 1 ^e helft 2019	Prognose 2 ^e helft 2019	Peilstok prognose 2019	Afwijking t.o.v. begroting 2019
Totaal lasten	21,6	3,5	11,1	14,6	7,1
Totaal baten	29,2	1,7	27,1	28,8	-0,5
Saldo lasten en baten (exclusief onderhanden werk)	7,6	-1,8	16,0	14,2	6,6
<i>Onderhanden werk</i>	-7,6	1,8	-16,0	-14,2	-6,6
Resultaat grondexploitaties	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Budgetuitnames en taakstellingen	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0
Saldo lasten en baten incl OHW	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Toevoeging reserves	1,1	0,0	1,1	1,1	0,0
Onttrekking reserves	33,5	0,0	33,5	33,5	0,0
Saldo mutaties reserves	32,4	0,0	32,4	32,4	0,0
Resultaat	32,5	0,0	32,5	32,5	0,0

De verwachte lasten voor 2019 bedragen 14,5 miljoen euro en de verwachte baten bedragen 28,7 miljoen euro. Het verschil in saldo wordt toegevoegd aan het onderhanden werk op de balans. Inclusief het saldo onderhanden werk per 31-12-2018 van 40,8 miljoen euro zal het onderhanden werk per 31-12-2019 naar verwachting op 26,6 miljoen euro uitkomen (exclusief af te sluiten grondexploitaties). Dit betekent dat er in 2019 in totaal 14,2 miljoen euro meer ontvangen is dan uitgegeven, een wijziging van 6,6 miljoen euro ten opzichte van de programmabegroting.

Tabel 2 Onderhanden werk en mutaties reserves grondexploitatie Stationsgebied

x miljoenen euro

Resultaat	Programma begroting 2019	Resultaat 1 ^e helft 2019	Prognose 2 ^e helft 2019	Peilstok prognose 2019	Afwijking t.o.v. begroting 2019
Totaal lasten	52,7	25,4	27,3	52,7	0,0
Totaal baten	23,4	0,5	22,9	23,4	0,0
Saldo lasten en baten (exclusief onderhanden werk)	-29,3	-24,9	-4,4	-29,3	0,0
<i>Onderhanden werk</i>	29,3	24,9	4,4	29,3	0,0
Resultaat grondexploitaties	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Budgetuitnames en taakstellingen	0,8	2,3	-1,5	0,8	0,0
Saldo lasten en baten incl OHW	0,8	2,3	-1,5	0,8	0,0

Toevoeging reserves	5,1	0,0	5,1	5,1	0,0
Onttrekking reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo mutaties reserves	-5,1	0,0	-5,1	-5,1	0,0
Resultaat	-4,3	2,3	-6,6	-4,3	0,0

In de begroting 2019 is rekening gehouden met een positieve stand van het onderhanden werk (meer lasten dan baten) van 29,3 miljoen euro voor de grondexploitatie Stationsgebied. Op basis van de inzichten per 1 juli wordt deze prognose niet bijgesteld.

Tabel 3 Onderhanden werk en mutaties reserves grondexploitatie Leidsche Rijn

Resultaat	Programma begroting 2019	Resultaat 1 ^e helft 2019	Prognose 2 ^e helft 2019	Peilstok prognose 2019	x miljoenen euro
					Afwijking t.o.v. begroting 2019
Totaal lasten	79,2	12,0	40,7	52,7	26,5
Totaal baten	106,2	27,2	88,5	115,7	9,5
Saldo lasten en baten (exclusief onderhanden werk)	27,0	15,2	47,8	63,0	36,0
<i>Onderhanden werk</i>	-27,0	-15,2	-47,8	-63,0	-36,0
Resultaat grondexploitatie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Budgetuitnames en taakstellingen	4,5	0,0	4,5	4,5	0,0
Saldo lasten en baten incl OHW	4,5	0,0	4,5	4,5	0,0
Toevoeging reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Onttrekking reserves	2,2	0,0	5,2	5,2	3,0
Saldo mutaties reserves	2,2	0,0	5,2	5,2	3,0
Resultaat	6,6	0,0	9,6	9,6	3,0

De verwachte lasten voor 2019 bedragen 52,7 miljoen euro en de geraamde baten bedragen 115,7 miljoen euro. Het verschil in saldo (63,0 miljoen euro) wordt toegevoegd aan het onderhanden werk op de balans. Ook de uitkering vanuit de GEM Vleuterweide (0,6 miljoen euro) wordt toegevoegd aan het onderhanden werk.

Inclusief het saldo onderhanden werk per 31-12-2018 van 16,9 miljoen euro negatief zal het onderhanden werk per 31-12-2019 naar verwachting op 80,5 miljoen euro negatief uitkomen. Dit betekent dat in totaal 80,5 miljoen euro meer ontvangen is dan uitgegeven, een wijziging van 36,0 miljoen euro ten opzichte van de programmabegroting.

Mutaties reserves

De aanbesteding van de geluidswal Woerden (verlenging geluidswal Veldhuizen) kent een gunstig resultaat. Als gevolg daarvan valt 3 miljoen euro vrij uit de bestemmingsreserve. De jaarschijf Leidsche Rijn komt hiermee uit op 3,0 miljoen euro positief.